

Gaziantep
Ticaret Borsası

HUBUBAT SEKTÖR RAPORU

2026

ÖZET

Gösterge	Son Değer	Kısa Değerlendirme
Dünya hububat üretimi (2024)	3.130,1 milyon ton	Küresel üretim 2015'e göre artış eğiliminde
Dünya ortalama hububat verimi (2024)	4,22 ton/ha	Verim artışı alan genişlemesinin üzerinde etkili
Türkiye hububat üretimi (2024)	39,0 milyon ton	2023'e göre gerilese de uzun dönem ortalamasının üzerinde
Türkiye hububat alanı (2024)	11,38 milyon ha	Alan sınırlı değişirken verim belirleyici hale geliyor
Gaziantep hububat üretimi (2024)	385.895 ton	Buğday ve mısır ana üretim eksenini oluşturuyor
Gaziantep ortalama verimi (2024)	4,24 ton/ha	Türkiye ortalamasının üzerinde bir görünüm var
Dünya hububat ithalatı (2024)	165.665,9 milyon USD	2022 zirvesinden sonra değer bazında normalleşme görülüyor
Türkiye hububat ithalatı (2025)	2.969,6 milyon USD	İthalatta Rusya, Ukrayna ve ürün bazında mısır/buğday etkisi güçlü

- Dünya hububat üretimi 2024 yılında 3.130,1 milyon tona ulaşmıştır. 2015-2024 döneminde üretim artışı %10,5 düzeyindedir.
- Türkiye'de 2024 hububat üretimi 39,0 milyon ton olmuştur. Üretim, 2023 yılına göre gerilemekle birlikte verim seviyesi 3,43 ton/ha ile 2015 seviyesinin üzerindedir.
- Gaziantep'te 2024 yılında 385.895 ton hububat üretilmiştir. İl üretiminde buğday, mısır ve arpa öne çıkmakta; ilçe ölçeğinde ise Nurdağı, Araban, Oğuzeli, İslahiye ve Şahinbey farklı ürünlerde belirgin yoğunlaşma göstermektedir.
- Dış ticarete dünya hububat piyasası 2022 sonrası değer bazında gerilerken, Türkiye'nin 2025 verilerinde ithalat tarafında buğday, mısır ve pirinç; ihracat tarafında ise buğday/mahlut, arpa, mısır ve pirinç dikkat çekmektedir.

1. GİRİŞ, KAPSAM VE YÖNTEM

Hububat sektörü; gıda arz güvenliği, un ve yem sanayii, makarna/bulgur üretimi, hayvancılık girdileri, dış ticaret dengesi ve kırsal gelir bakımından stratejik bir üretim alanıdır. Bu rapor; dünya, Türkiye ve Gaziantep ölçeklerinde üretim, ekiliş alanı, verim, kişi başı tüketim ve dış ticaret göstergelerini birlikte ele almaktadır.

Raporun kurgusu, verilerin yalnızca mutlak büyüklük olarak değil; dönemsel değişim, pay, yoğunlaşma, ürün bazlı uzmanlaşma ve Gaziantep açısından stratejik sonuçlar üzerinden okunmasına dayanmaktadır. Dünya ve tüketim verilerinde FAO, Türkiye ve Gaziantep üretim verilerinde TÜİK, dış ticaret verilerinde ise ITC TradeMap istatistikleri esas alınmıştır.

Şekil 1. Raporun Analiz Akışı

Dış ticaret bölümünde Fasılları 10 Hububatlar toplamı ile buğday/mahlut, çavdar, arpa, yulaf, mısır, pirinç, sorgum ve diğer hububat kırılımları değerlendirilmiştir. Ürün bazlı 2025 Türkiye ihracat pazarları ayrıca pazar yoğunlaşması açısından incelenmiştir.

2. DÜNYA HUBUBAT ÜRETİM GÖRÜNÜMÜ

Dünya hububat¹ üretimi 2015-2024 döneminde genel olarak artış eğilimi göstermiştir. Üretim artışında yalnızca alan genişlemesi değil, ortalama verimdeki iyileşme de belirleyici olmuştur. 2024 yılında toplam üretim 3,1 milyar ton seviyesine yaklaşırken, dünya hububat alanı 741,6 milyon hektara ulaşmıştır.

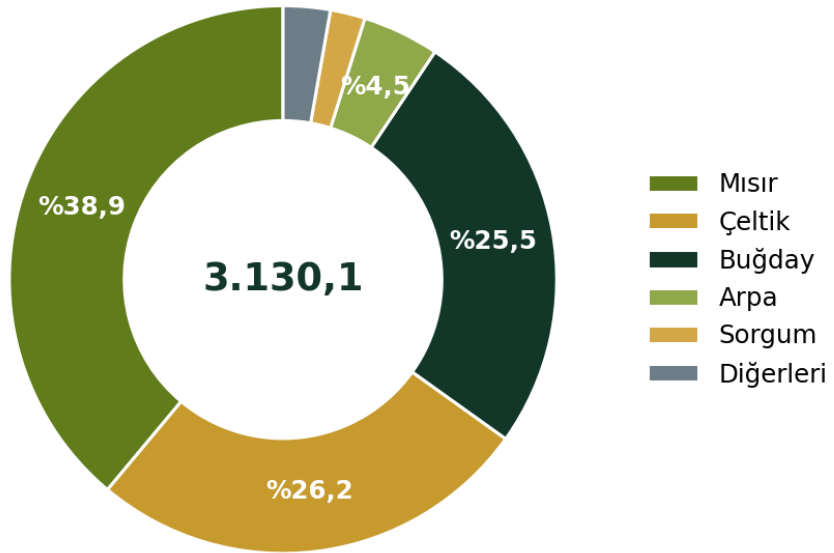
Tablo 1. Dünya Hububat Göstergeleri (2015-2024, milyon ton, milyon ha, ton/ha)

Yıl	Üretim (milyon ton)	Alan (milyon ha)	Verim (ton/ha)
2015	2.832,2	717,6	3,95
2020	3.023,1	732,4	4,13
2021	3.072,2	733,8	4,19
2022	3.051,2	726,7	4,20
2023	3.123,1	735,9	4,24
2024	3.130,1	741,6	4,22

Kaynak: FAO, 2026.

2015-2024 döneminde küresel üretim 2.832,2 milyon tondan 3.130,1 milyon tona yükselmiştir. Aynı dönemde alan 717,6 milyon hektardan 741,6 milyon hektara, ortalama verim ise 3,95 ton/ha'dan 4,22 ton/ha'a çıkmıştır. Bu görünüm; tohum teknolojisi, sulama, mekanizasyon, gübreleme ve iklim koşullarına dayanıklılık gibi başlıkların küresel rekabette giderek daha fazla öne çıktığını ortaya koymaktadır.

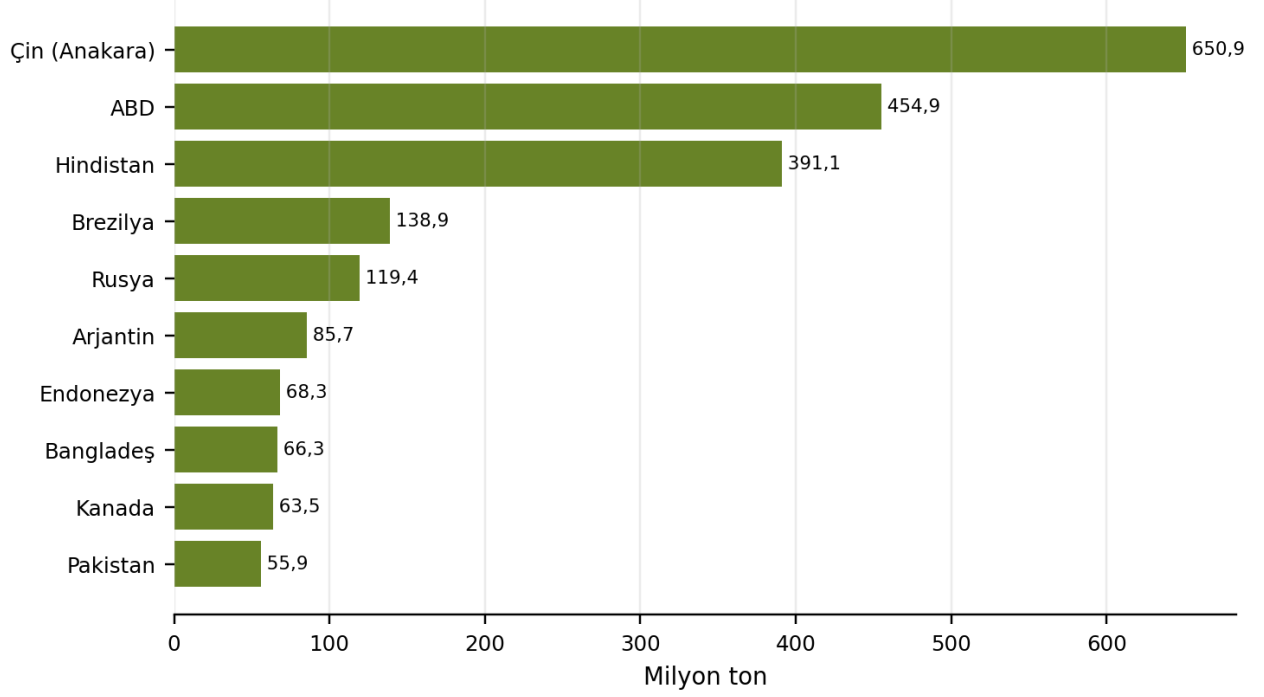
Şekil 2. Dünya Hububat Üretim Bileşimi (2024, milyon ton)

Kaynak: FAO, 2026.

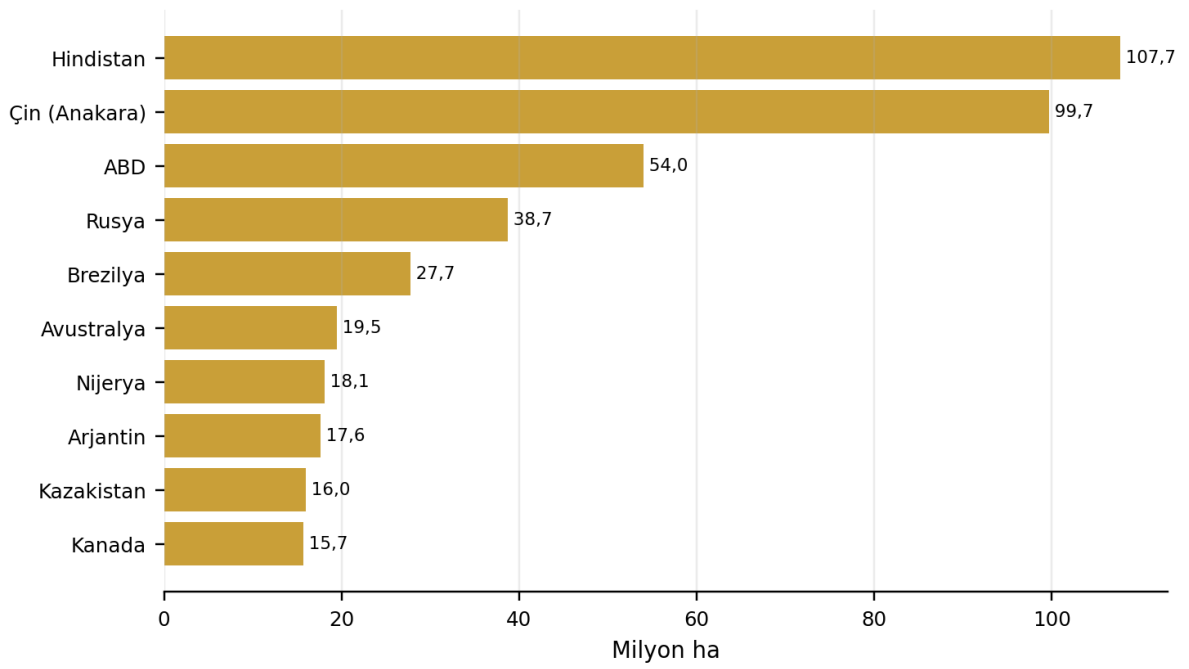
Ürün bileşiminde mısır 1.218,2 milyon ton, çeltik 820,2 milyon ton ve buğday 798,5 milyon ton üretimle küresel hububat üretiminin ana eksenini oluşturmaktadır. Arpa 142,0 milyon ton, sorgum ise 64,3 milyon ton ile daha sınırlı olmakla birlikte yem sanayii ve bölgesel gıda kullanımı bakımından stratejik öneme sahiptir.

¹ FAO'daki şu verilerin toplamı baz alınmıştır: Arpa, Buğday, Çavdar, Çeltik (Rice), Darı, Diğer Tahıllar (Cereals N.E.C), Mahlut (Mixed Grain), Mısır (Maize), Sorgum, Triticale ve Yulaf.

Şekil 3. Dünya Hububat Üretiminde İlk 10 Ülke (2024, milyon ton)

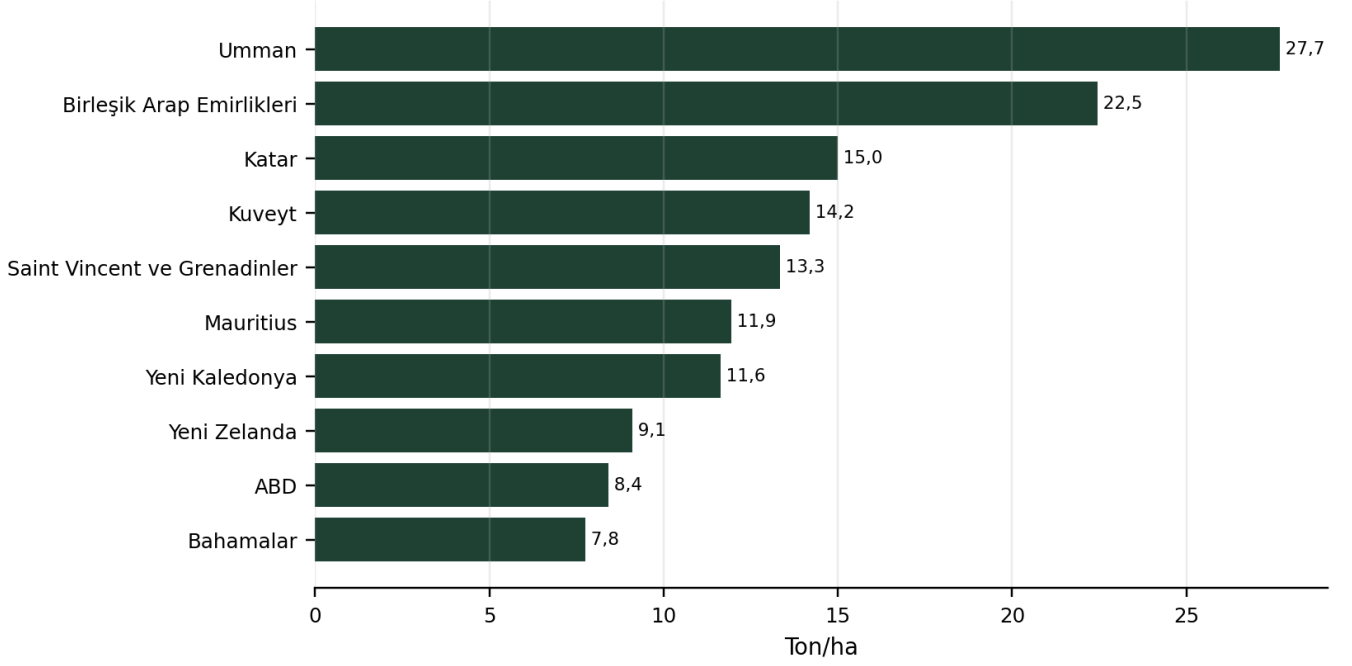
Kaynak: FAO, 2026.

Ülke sıralamasında Çin, ABD ve Hindistan belirgin biçimde öne çıkmaktadır. Bu üç ülkenin küresel üretimdeki ağırlığı, hububat piyasasında üretim şoklarının ve politika değişikliklerinin dünya fiyatları üzerinde etkili olabildiğini göstermektedir.

Şekil 4. Dünya Hububat Alanında İlk 10 Ülke (2024, milyon ha)

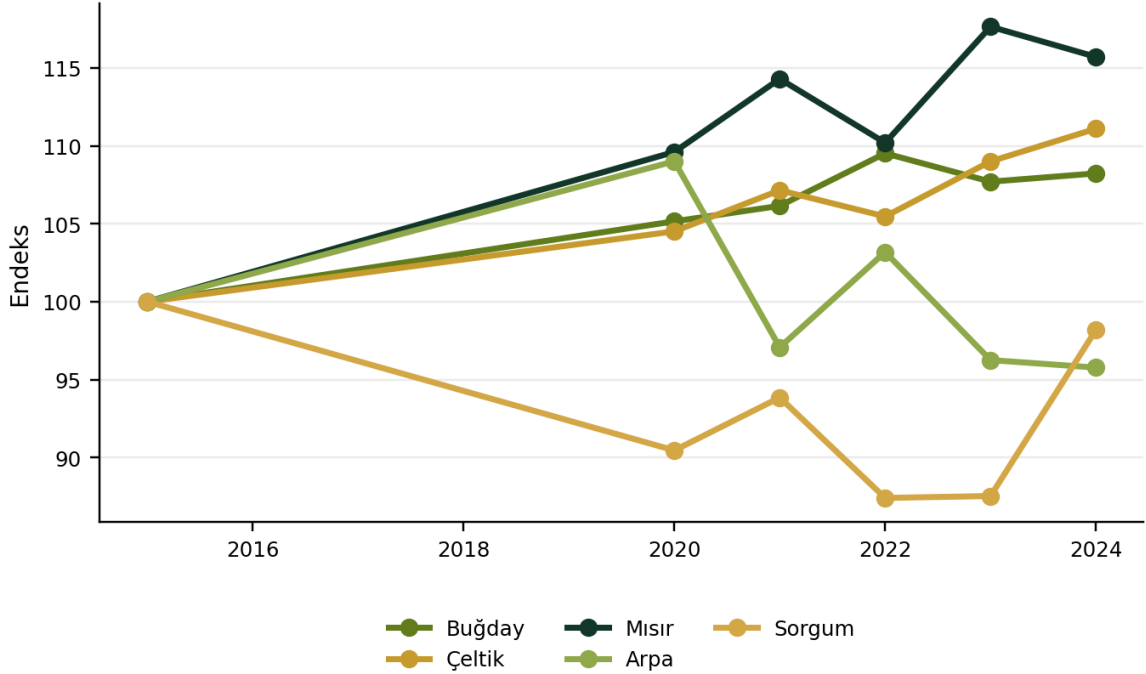
Kaynak: FAO, 2026.

Alan sıralaması, üretim sıralamasından farklı bir görünüm sunmaktadır. Hindistan, Çin ve ABD geniş ekiliş alanlarıyla öne çıkarken, verim düzeyi ve ürün deseni toplam üretim performansının ülkeler arasında farklılaşmasına neden olmaktadır.

Şekil 5. Dünya Hububat Veriminde İlk 10 Ülke (2024, ton/ha)

Kaynak: FAO, 2026.

Verim sıralamasındaki ülkeler çoğu zaman üretim liderlerinden farklıdır. Bu durum, küçük ölçekli fakat yoğun teknoloji, sulama ve kontrollü üretim koşullarına sahip ülkelerde birim alandan elde edilen çıktının yüksek olabildiğini göstermektedir.

Şekil 6. Dünya Başlıca Hububat Ürünleri Üretim Endeksi (2015=100)

Kaynak: FAO, 2026.

Ürün endeksleri, mısır ve çeltik gibi büyük hacimli ürünlerde üretim trendinin genel olarak yukarı yönlü olduğunu, arpa ve sorgumda ise dönemsel dalgalanmaların daha belirgin hale geldiğini göstermektedir. İklim baskıları ve bölgesel arz şokları özellikle daha dar üretim coğrafyasına sahip ürünlerde fiyat dalgalanmasını artırabilmektedir.

Tablo 2. Dünya Hububat Ürünlerinde Öne Çıkan Ülkeler (2024, üretim: milyon ton; verim: ton/ha)

Ürün	Üretim Lideri	Üretim (milyon ton)	Alan Lideri	Verim Lideri	Verim (ton/ha)
Arpa	Rusya	16,7	Rusya	Yeni Zelanda	7,70
Buğday	Çin (Anakara)	140,1	Hindistan	Yeni Zelanda	10,01
Çavdar	Almanya	2,6	Polonya	Özbekistan	10,11
Çeltik	Hindistan	217,9	Hindistan	Tacikistan	13,39
Darı	Hindistan	12,6	Hindistan	Azerbaycan	69,36
Diğer Tahıllar	Etiyopya	5,8	Etiyopya	Umman	39,97
Mahlut	Polonya	0,8	Polonya	Yunanistan	7,83
Mısır	ABD	377,6	Çin (Anakara)	Birleşik Arap Emirlikleri	22,47
Sorgum	ABD	8,7	Sudan	Umman	56,39
Tritikale	Polonya	5,0	Polonya	Danimarka	6,22
Yulaf	Kanada	3,4	Rusya	İrlanda	7,59

Kaynak: FAO, 2026.

Ürün bazlı liderlik dağılımı, küresel hububat üretiminin tek bir coğrafyaya bağlı olmadığını göstermektedir. Buğdayda Çin, Hindistan ve Rusya; çeltikte Hindistan ve Çin; mısırdaki ABD, Çin ve Brezilya gibi büyük üretici ülkeler öne çıkarken, verim liderliği çoğu zaman üretim liderliğinden farklı ülkelerde yoğunlaşmaktadır.

3. TÜRKİYE HUBUBAT ÜRETİM GÖRÜNÜMÜ

Türkiye hububat² üretimi 2015-2024 döneminde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2021 yılında kuraklık etkisiyle belirgin düşüş görülmüş, 2022 ve 2023 yıllarında güçlü toparlanma yaşanmış, 2024 yılında ise üretim 39,0 milyon ton seviyesinde gerçekleşmiştir.

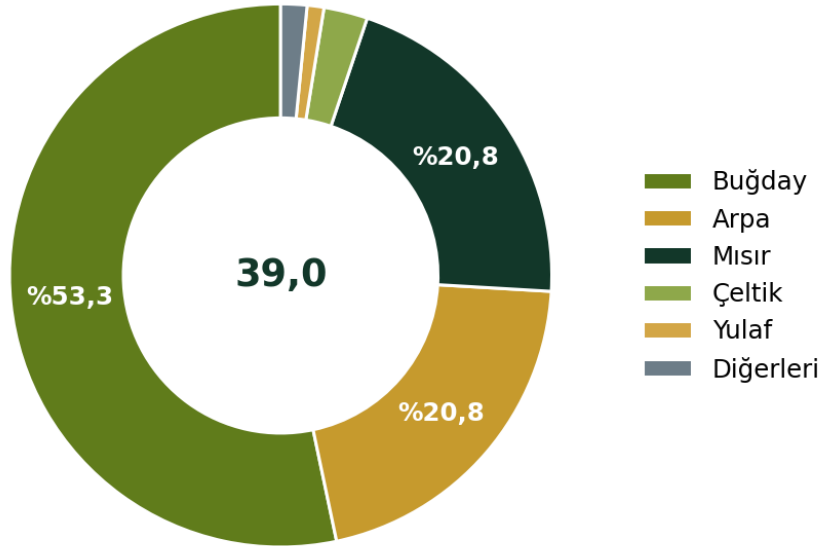
Şekil 7. Türkiye Hububat Göstergeleri (2015-2024)

Yıl	Toplam üretim (milyon ton)	Toplam alan (milyon ha)	Ortalama verim (ton/ha)
2015	38,6	11,7	3,31
2020	37,2	11,1	3,34
2021	31,9	10,9	2,92
2022	38,7	11,2	3,46
2023	42,2	11,5	3,66
2024	39,0	11,4	3,43
2015-2024 % değişimi	1,0%	-2,6%	3,7%
2023-2024 % değişimi	-7,5%	-1,2%	-6,4%

Kaynak: TÜİK, 2026.

Türkiye’de ekiliş alanı dönem içinde sınırlı değişim göstermiştir. Bu nedenle üretimdeki artış veya düşüşlerin önemli kısmı verim koşullarıyla açıklanmaktadır. 2024 yılı ortalama verimi 3,43 ton/ha düzeyindedir.

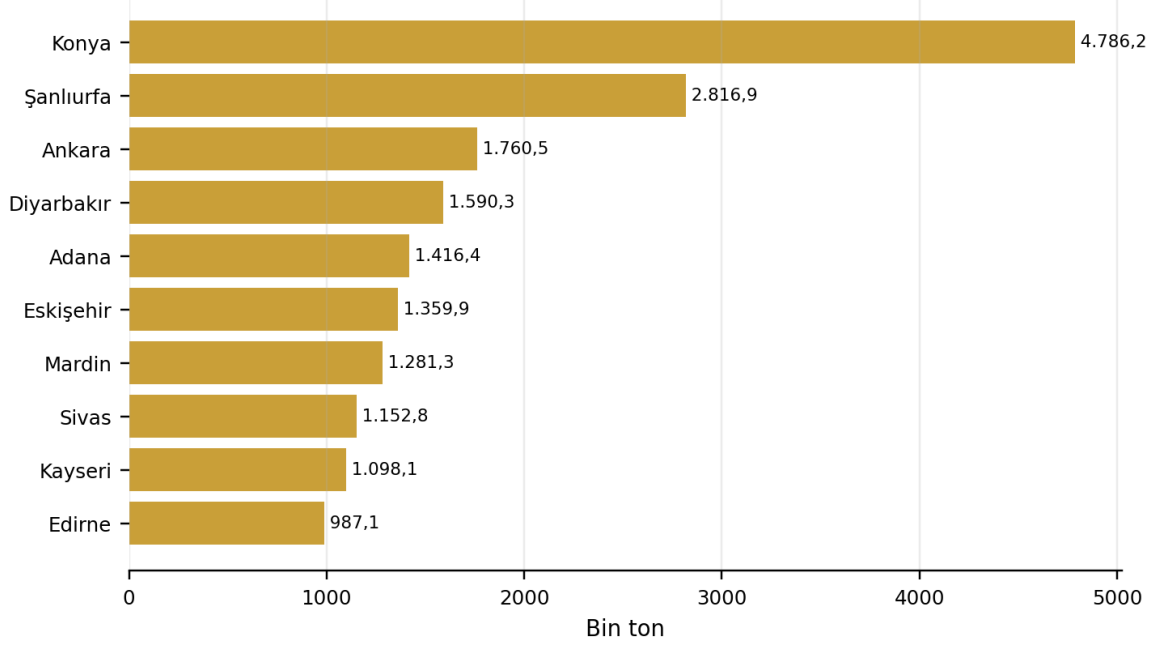
Şekil 8. Türkiye Hububat Üretim Bileşimi (2024, milyon ton)

Kaynak: TÜİK, 2026.

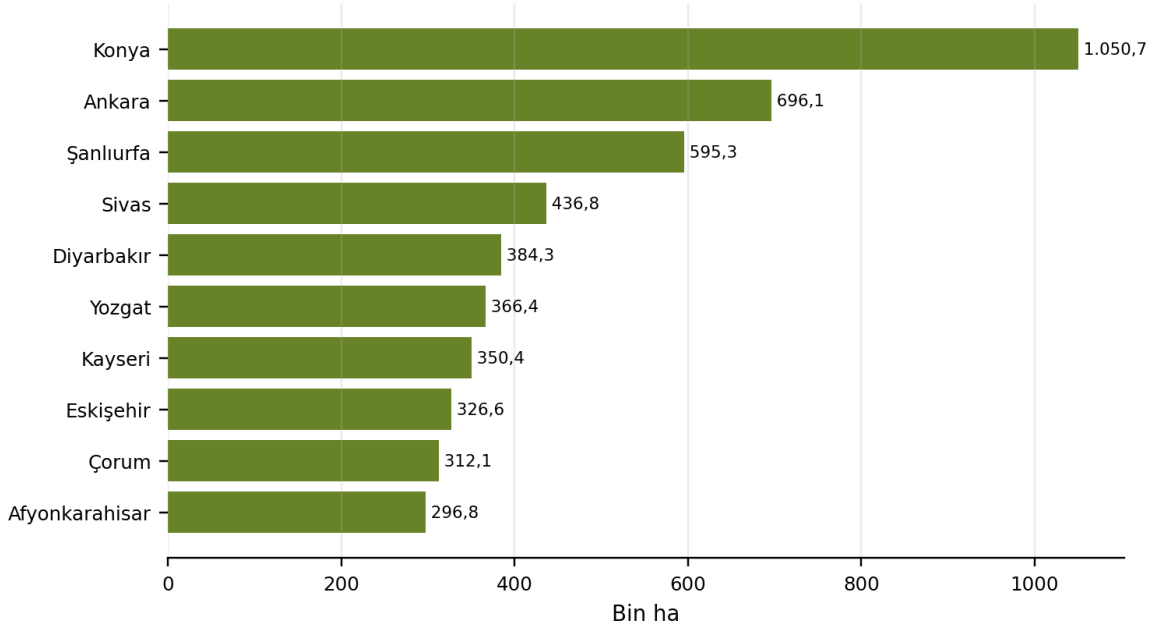
Türkiye hububat üretiminin omurgasını buğday, mısır ve arpa oluşturmaktadır. Çeltik, tritikale, yulaf, çavdar ve diğer ürünler daha düşük paya sahip olmakla birlikte gıda sanayii, yem tedariki ve bölgesel üretim çeşitliliği bakımından önemini korumaktadır.

² TÜİK'teki şu verilerin toplamı baz alınmıştır: Durum Buğdayı, Buğday (Durum Buğdayı Hariç), Mısır, Arpa (Biralık), Arpa (Diğer), Çavdar, Yulaf, Sorgum, Darı, Kuş Yemi, Mahlut, Tritikale ve Çeltik.

Şekil 9. Türkiye Hububat Üretiminde İlk 10 İl (2024, bin ton)

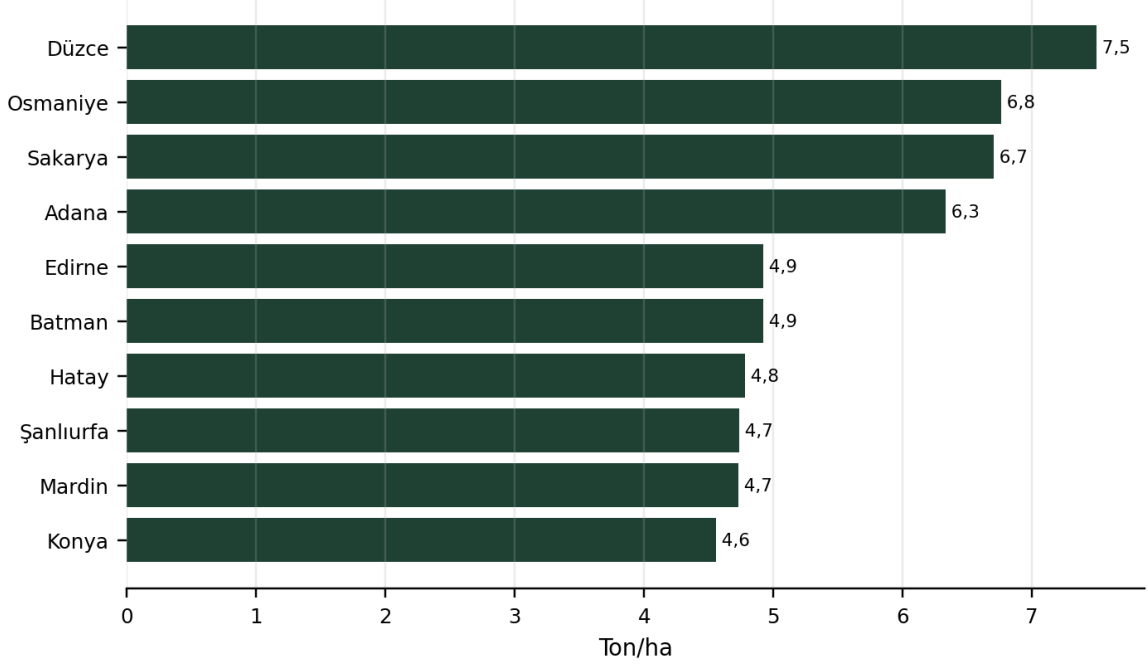
Kaynak: TÜİK, 2026.

İl sıralamasında Konya açık ara lider konumdadır. Şanlıurfa, Ankara, Diyarbakır, Adana, Eskişehir ve Mardin gibi iller de Türkiye hububat üretiminde belirgin paya sahiptir. Bu dağılım, İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Çukurova ekseninin sektör açısından taşıdığı ağırlığı göstermektedir.

Şekil 10. Türkiye Hububat Alanında İlk 10 İl (2024, bin ha)

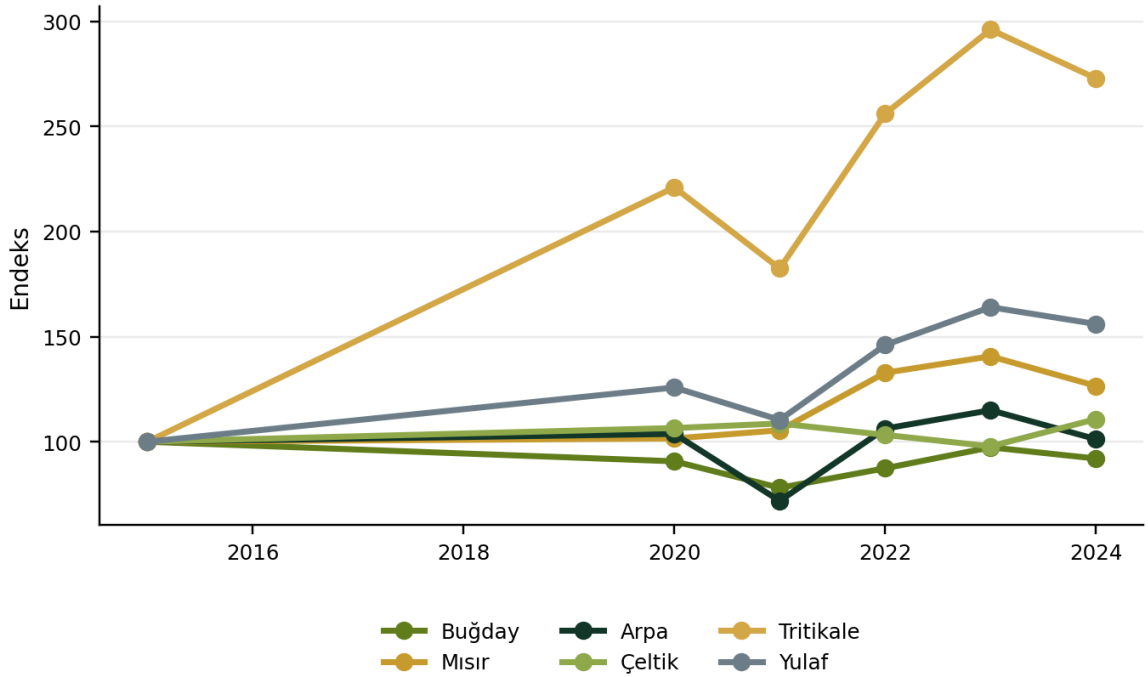
Kaynak: TÜİK, 2026.

Alan büyüklüğü sıralaması, üretim sıralamasıyla benzerlikler taşısa da verim farklılıkları nedeniyle birebir aynı değildir. Üretim planlamasında alanın korunması kadar, birim alandan elde edilen verimin istikrarlı biçimde artırılması da önemlidir.

Şekil 11. Türkiye Hububat Veriminde İlk 10 İl (2024, ton/ha)

Kaynak: TÜİK, 2026.

Verim lideri iller, ürün deseni ve sulama koşulları nedeniyle toplam üretim liderlerinden ayrışabilmektedir. Bu nedenle il düzeyinde rekabet gücü, üretim hacmi ve verim göstergelerinin birlikte değerlendirilmesiyle daha sağlıklı okunmaktadır.

Şekil 12. Türkiye Başlıca Hububat Ürünleri Üretim Endeksi (2015=100)

Kaynak: TÜİK, 2026.

Ürün endeksleri, Türkiye’de mısır üretiminin uzun dönemde güçlü bir büyüme çizgisi izlediğini, arpa ve buğdayda ise iklim ve verim koşullarına bağlı daha dalgalı bir seyir olduğunu göstermektedir. Bu yapı, üretim planlamasında sulama altyapısı ve iklim risk yönetiminin önemini artırmaktadır.

Tablo 3. Ürün Bazında Dünya ve Türkiye Üretim Ölçeği (2024)

Ürün	Dünya 2024 (milyon ton)	Türkiye 2024 (ton)	TR/Dünya Payı
Arpa	142,0	8.100.000	%5,70
Buğday	798,5	20.800.000	%2,60
Çavdar	11,6	257.000	%2,22
Çeltik	820,2	1.019.000	%0,12
Darı	30,9	3.774	%0,01
Mahlut	1,6	Üretim bulunmamaktadır	-
Mısır	1.218,2	8.100.000	%0,66
Sorgum	64,3	96	%0,00
Tritikale	12,4	341.000	%2,75
Yulaf	22,4	390.000	%1,74

Kaynak: FAO ve TÜİK, 2026.

Ürün bazlı karşılaştırma, Türkiye'nin bazı ürünlerde dünya üretimi içinde daha görünür bir paya sahip olduğunu, bazı ürünlerde ise üretim ölçeğinin sınırlı kaldığını göstermektedir. Bu nedenle politika ve desteklerin tek bir hububat başlığı altında değil, ürün bazlı ihtiyaçlara göre farklılaştırılması gerekmektedir.

Tablo 4. Türkiye'de Ürün Bazında Öne Çıkan İller (2024)

Ürün	Üretim Lideri İl	Üretim (ton)	Alan Lideri İl	Verim Lideri İl	Verim (ton/ha)
Arpa	Konya	891.907	Konya	Tekirdağ	4,19
Buğday	Konya	1.824.540	Konya	Şanlıurfa	4,44
Çavdar	Kayseri	48.253	Niğde	Adıyaman	5,50
Çeltik	Edirne	391.101	Edirne	Amasya	9,75
Darı	Muğla	2.591	Muğla	Bitlis	5,00
Kuş Yemi	Konya	5.202	Konya	Konya	3,19
Mahlut	Üretim bulunmamaktadır	Üretim bulunmamaktadır	Üretim bulunmamaktadır	Üretim bulunmamaktadır	Üretim bulunmamaktadır
Mısır	Konya	2.011.729	Konya	Bolu	14,09
Sorgum	Aksaray	75	Aksaray	Aksaray	15,00
Tritikale	Sivas	74.844	Çorum	Aydın	5,43
Yulaf	Sivas	74.004	Sivas	Edirne	4,72

Kaynak: TÜİK, 2026.

İl bazlı liderlik, ürünlere göre farklılaşmaktadır. Buğday ve arpa gibi ürünlerde geniş alan ölçeği belirleyici olurken, çeltik, mısır ve bazı niş ürünlerde bölgesel iklim, sulama imkânı ve uzmanlaşmış üretim yapısı daha fazla rol oynamaktadır.

4. GAZİANTEP HUBUBAT ÜRETİMİ VE İLÇE DAĞILIMI

Gaziantep hububat üretimi 2015-2024 döneminde 2021-2022 yıllarında belirgin düşüş yaşadığından sonra 2023 ve 2024 yıllarında toparlanmıştır. 2024 yılında il genelinde hububat üretimi 385,9 bin ton, ekiliş alanı 90,95 bin hektar ve ortalama verim 4,24 ton/ha olarak gerçekleşmiştir.

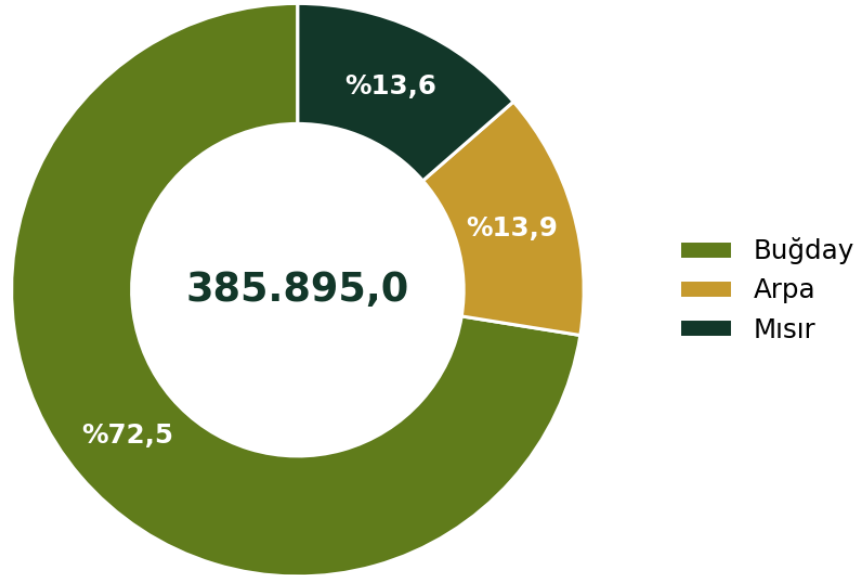
Tablo 5. Gaziantep Hububat Göstergeleri (2015-2024)

Yıl	Üretim (ton)	Alan (ha)	Verim (ton/ha)
2015	499.291	121.424	4,11
2020	376.875	96.705	3,90
2021	343.240	92.847	3,70
2022	307.011	90.367	3,40
2023	381.716	90.329	4,23
2024	385.895	90.953	4,24

Kaynak: TÜİK, 2026.

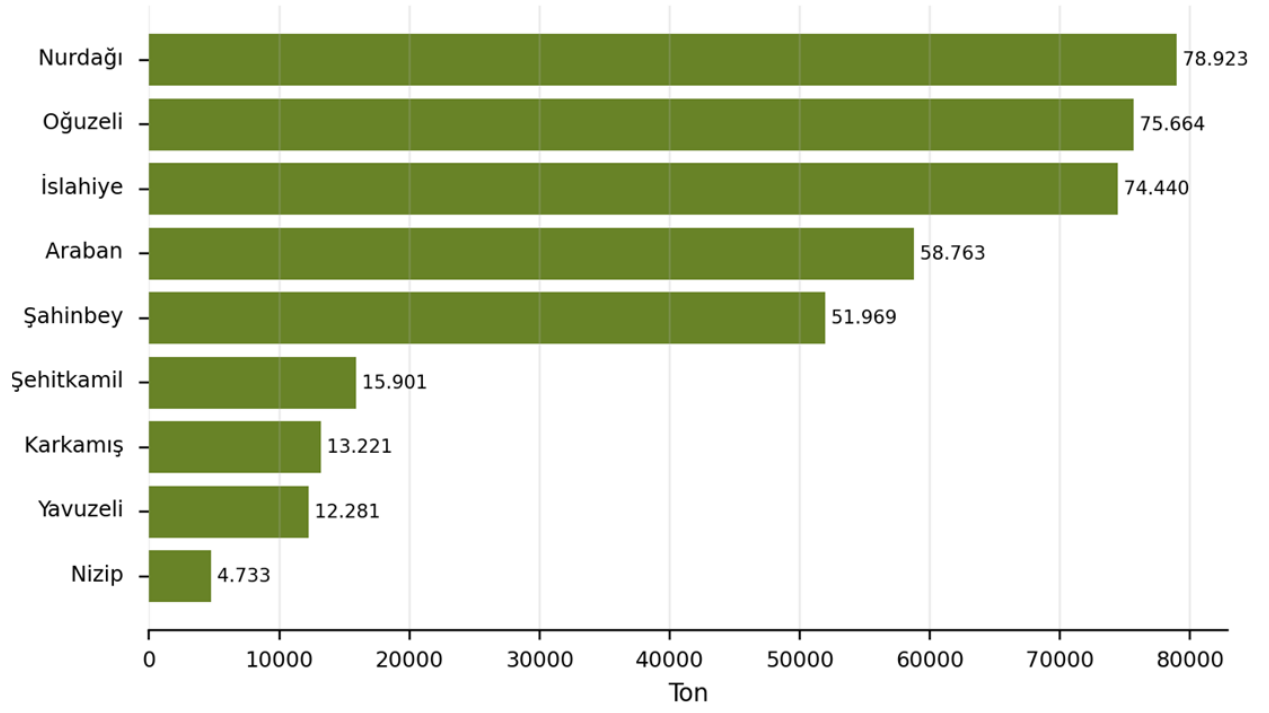
Gaziantep'te 2015'e kıyasla üretim ve alan daha düşük seviyededir; 2015 üretimi 499.291 ton iken 2024 üretimi 385.895 ton olmuştur. Buna karşılık verim seviyesi görece güçlüdür ve 2024 yılında 4,24 ton/ha düzeyine ulaşmıştır. Bu durum, ilde üretim alanı korunumu ve iklim risklerine dayanıklılık kadar, mevcut alanlarda verimliliği sürdürme kapasitesinin de önemli olduğunu göstermektedir.

Şekil 13. Gaziantep Hububat Üretim Bileşimi (2024, ton)

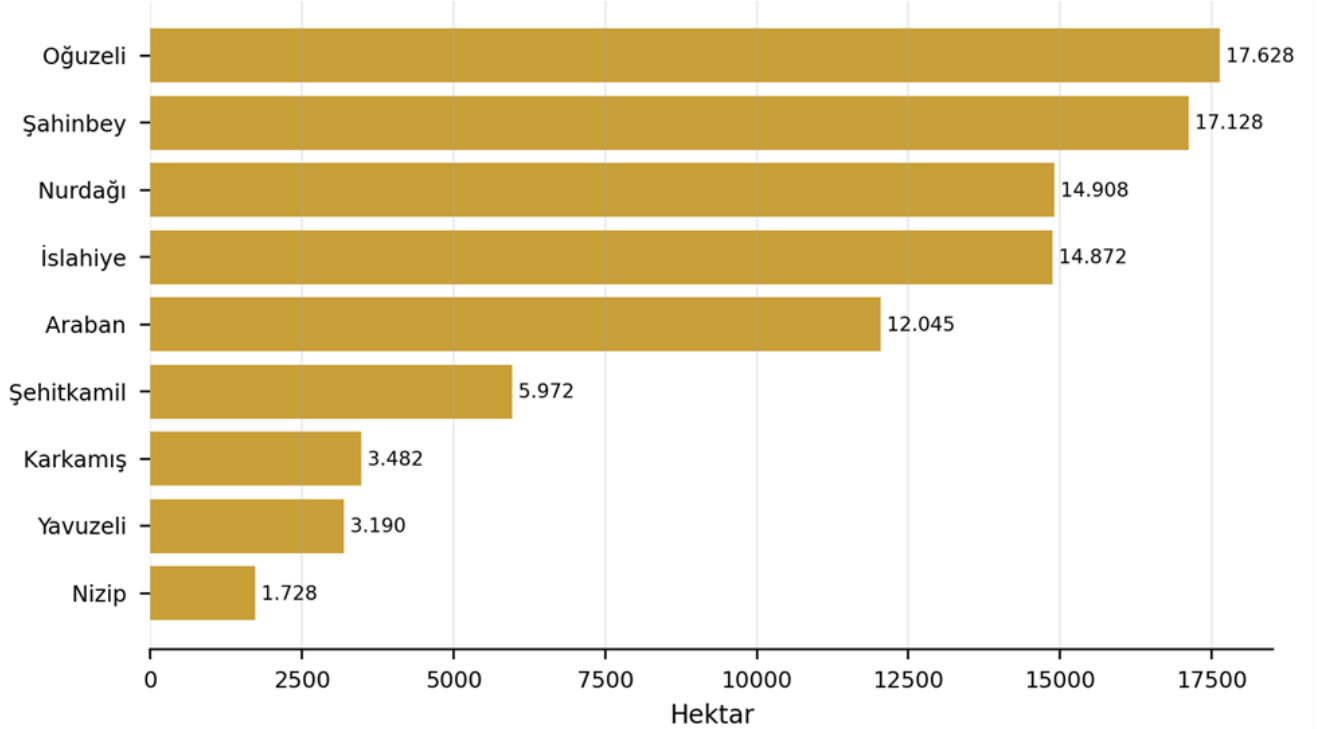
Kaynak: TÜİK, 2026.

Gaziantep üretim bileşiminde buğday 279.664 ton ve mısır 52.441 ton ile ana ürünlerdir. Arpa 53.790 ton üretimle üçüncü önemli kalem olarak öne çıkmaktadır. 2024 Gaziantep verilerinde çavdar, çeltik, darı, kuş yemi, mahlut, sorgum, tritikale ve yulaf için kayıtlı üretim bulunmamaktadır; bu nedenle il toplamı esas olarak buğday, mısır ve arpa üzerinden şekillenmektedir.

Şekil 14. Gaziantep İlçelerinde Hububat Üretimi (2024, ton)

Kaynak: TÜİK, 2026.

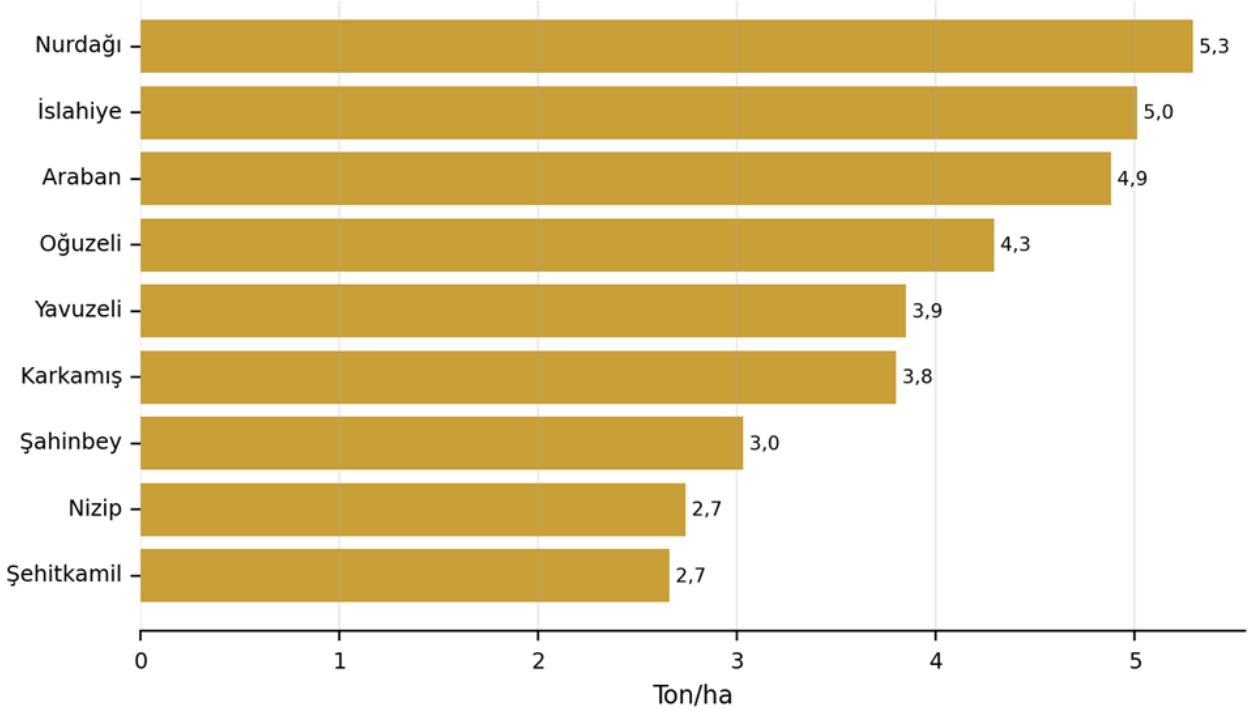
İlçe dağılımında Nurdağı, Araban, Oğuzeli, İslahiye ve Şahinbey öne çıkmaktadır. Bu yoğunlaşma, sulama, kuraklıkla mücadele, ürün deseni planlaması, depolama ve pazarlama altyapısının ilçe bazında ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Şekil 15. Gaziantep İlçelerinde Hububat Alanı (2024, ha)

Kaynak: TÜİK, 2026.

Alan dağılımı, üretim yoğunlaşmasının hangi ilçelerde arazi ölçeğine dayandığını göstermektedir. Üretim ve alan sıralamalarının birlikte izlenmesi, verim farklarını ve ürün deseninin ilçelere göre değişimini anlamayı kolaylaştırmaktadır.

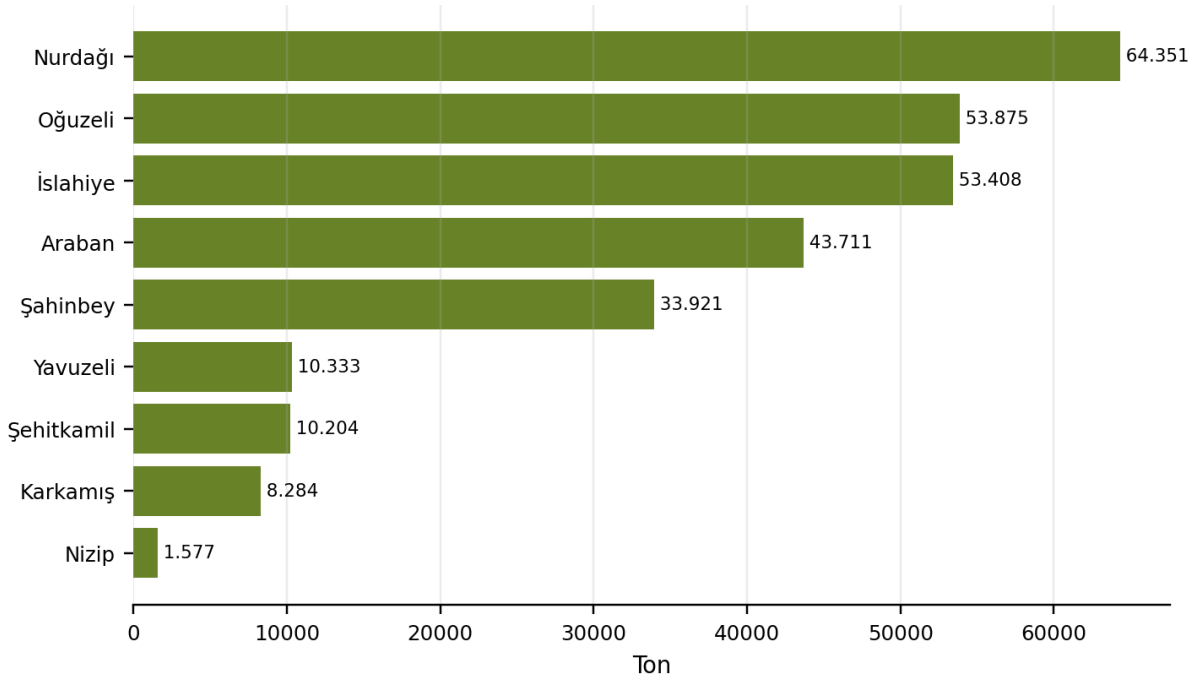
Şekil 16. Gaziantep İlçelerinde Ortalama Hububat Verimi (2024, ton/ha)

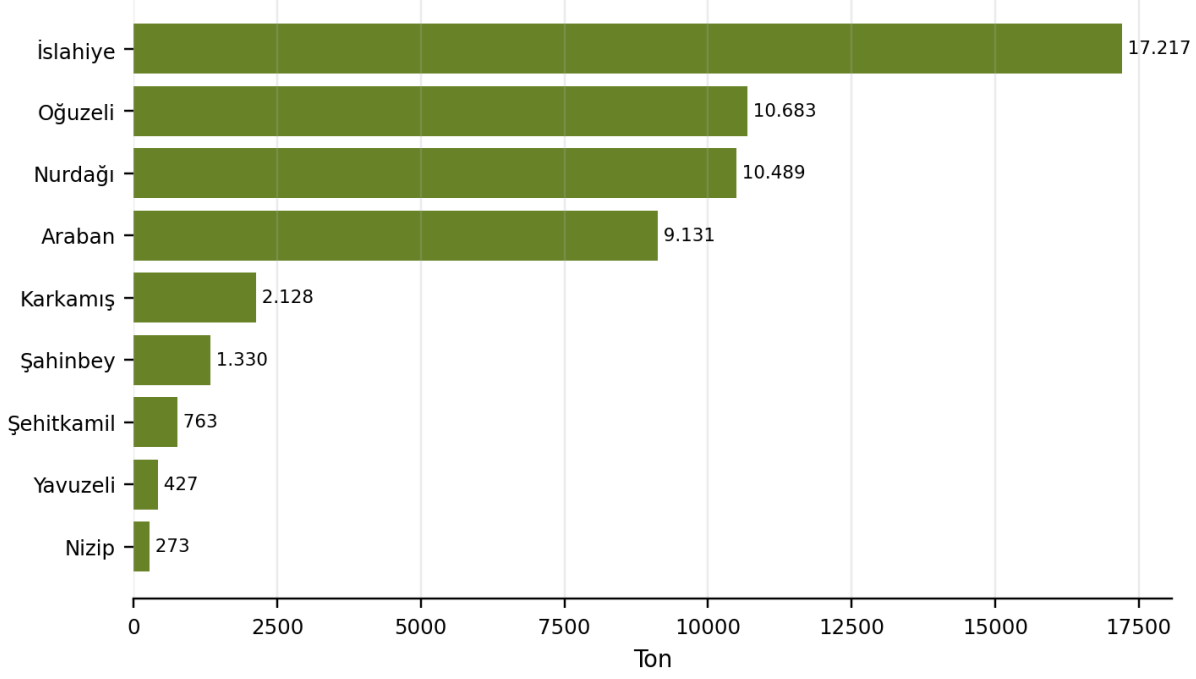
Kaynak: TÜİK, 2026.

Verim sıralamasında ilçeler arasında farklılaşma vardır. Bazı ilçeler toplam üretimde yüksek paya sahipken bazı ilçeler birim alandan daha yüksek çıktı elde etmektedir. Bu nedenle yalnızca üretim hacmine değil, verim performansına ve ürün desenine birlikte bakılması gerekmektedir.

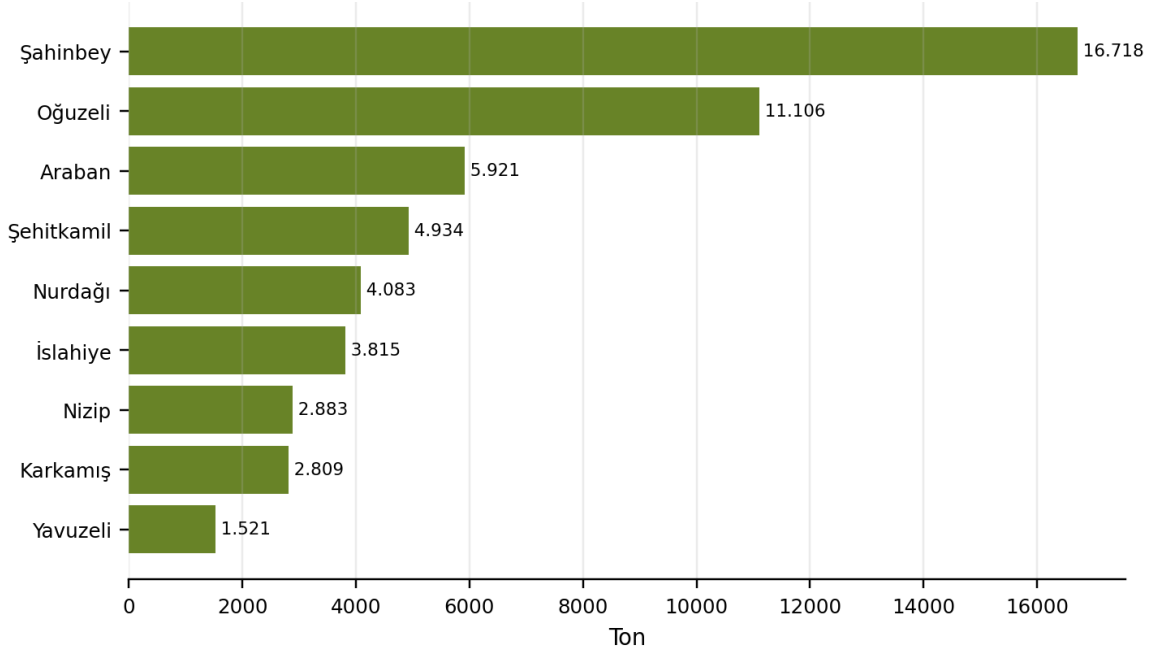
Şekil 17. Gaziantep Buğday Üretiminin İlçelere Dağılımı (2024, ton)

Kaynak: TÜİK, 2026.

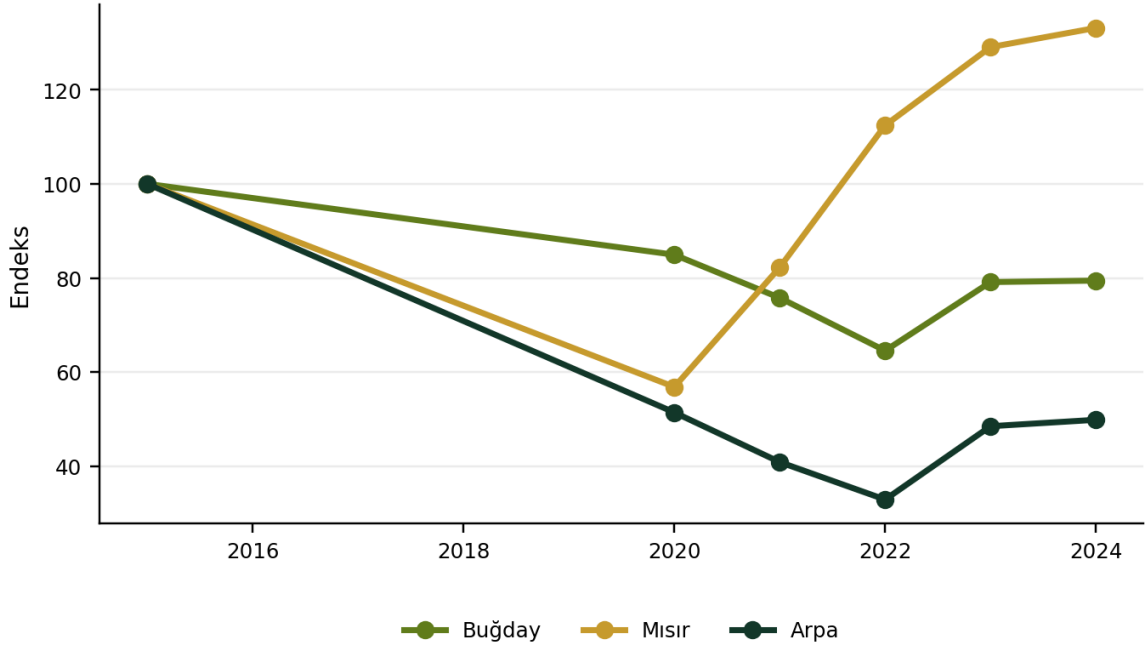
Şekil 18. Gaziantep Mısır Üretiminin İlçelere Dağılımı (2024, ton)

Kaynak: TÜİK, 2026.

Şekil 19. Gaziantep Arpa Üretiminin İlçelere Dağılımı (2024, ton)

Kaynak: TÜİK, 2026.

Ana ürünlerin ilçe dağılımı, Gaziantep'te buğday, mısır ve arpanın aynı coğrafi yoğunlaşmaya sahip olmadığını göstermektedir. Bu farklılaşma, destek ve yatırım kararlarında ürün bazlı ilçe önceliklendirmesini gerekli kılmaktadır.

Şekil 20. Gaziantep Başlıca Hububat Ürünleri Üretim Endeksi (2015=100)

Kaynak: TÜİK, 2026.

Ürün bazlı endeksler, Gaziantep'te mısır üretiminin uzun dönemde artış eğilimiyle ayrıştığını; buğday ve arpa üretiminde ise kuraklık, alan ve verim koşullarına bağlı dalgalanmaların daha belirgin olduğunu göstermektedir.

Tablo 6. Gaziantep Ürün Bazında Hububat Üretimi (2024)

Ürün	Gaziantep Üretimi (ton)	Türkiye İçindeki Pay
Arpa	53.790	%0,66
Buğday	279.664	%1,34
Mısır	52.441	%0,65

Kaynak: TÜİK, 2026.

Gaziantep'in Türkiye üretimi içindeki payı ürünlere göre değişmektedir. İl, özellikle buğday ve mısırdaki anlamlı bir üretim hacmine sahip olmakla birlikte, toplam hububat portföyünün genişlemesi için verimlilik, sulama altyapısı ve ürün bazlı depolama/pazarlama bağlantılarının güçlendirilmesi önem taşımaktadır.

Tablo 7. Gaziantep'te Ürün Bazında Öne Çıkan İlçeler (2024)

Ürün	Üretimde Öne Çıkan İlçe	Üretim (ton)	Alan Lideri	Verim Lideri	Verim (ton/ha)
Arpa	Şahinbey	16.718	Şahinbey	Araban	4,05
Buğday	Nurdağı	64.351	Nurdağı	Nurdağı	5,18
Mısır	İslahiye	17.217	İslahiye	Şahinbey	10,68
Diğer ürünlerin üretimi bulunmamaktadır.					

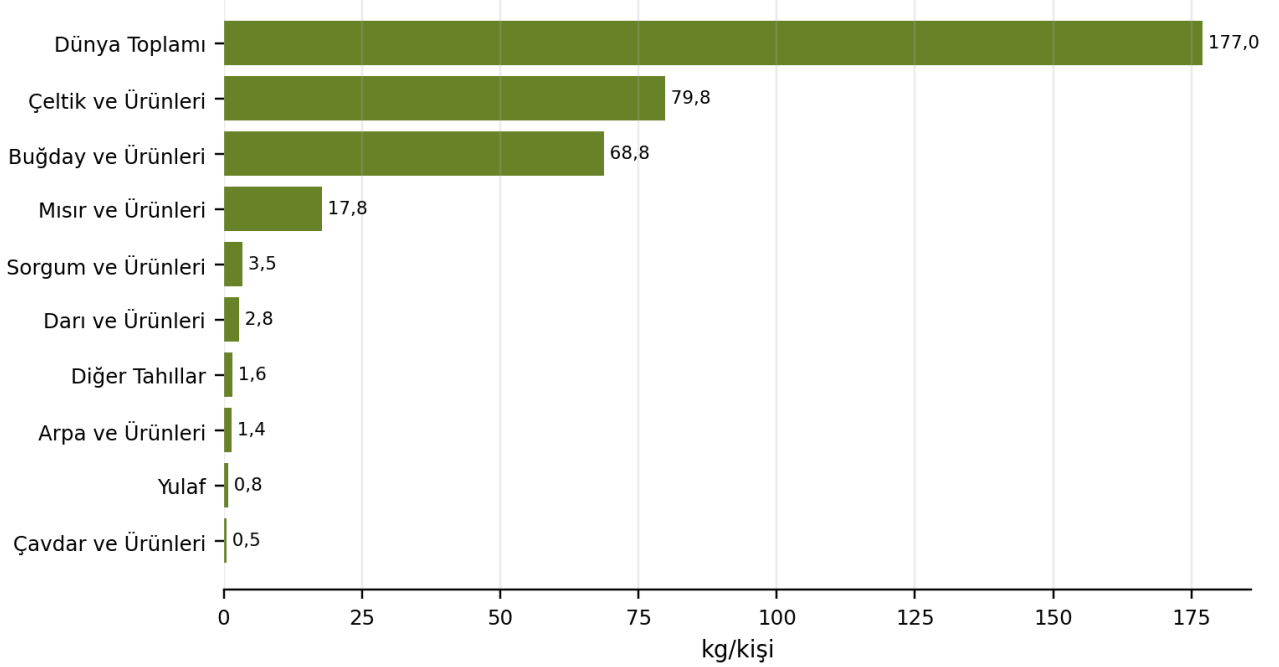
Kaynak: TÜİK, 2026.

Ürün bazlı ilçe liderliği, Gaziantep hububat üretiminin tek bir merkezde toplanmadığını göstermektedir. Buğday ve mısır gibi ana ürünlerde farklı ilçelerin öne çıkması, teknik destek ve altyapı yatırımlarında ilçe-ürün eşleştirmesine dayalı bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır.

5. TÜKETİM GÖRÜNÜMÜ

Hububat tüketimi, üretim planlaması ve dış ticaret ihtiyacını belirleyen temel göstergelerden biridir. Dünya kişi başı tüketiminde çeltik ve buğday ürünleri en yüksek hacimli kalemler olarak öne çıkmaktadır. Türkiye’de ise kişi başı buğday tüketimi dünya ortalamasının oldukça üzerindedir.

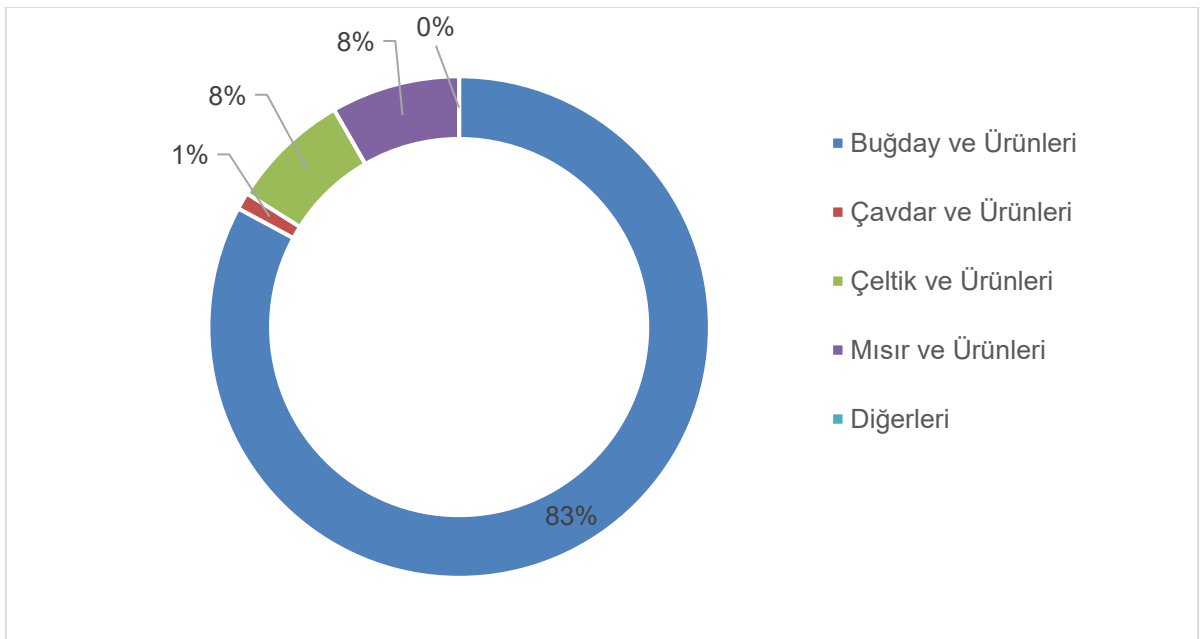
Şekil 21. Dünya Kişi Başı Hububat Tüketimi (2023, kg/kişi)

Kaynak: FAO, 2026.

Dünya ortalamasında çeltik ve buğday ürünleri toplam kişi başı tüketimin ana kısmını oluşturmaktadır. Bu durum, Asya merkezli pirinç tüketimi ile geniş coğrafyalara yayılan buğday tüketiminin küresel gıda sepetindeki yerini teyit etmektedir.

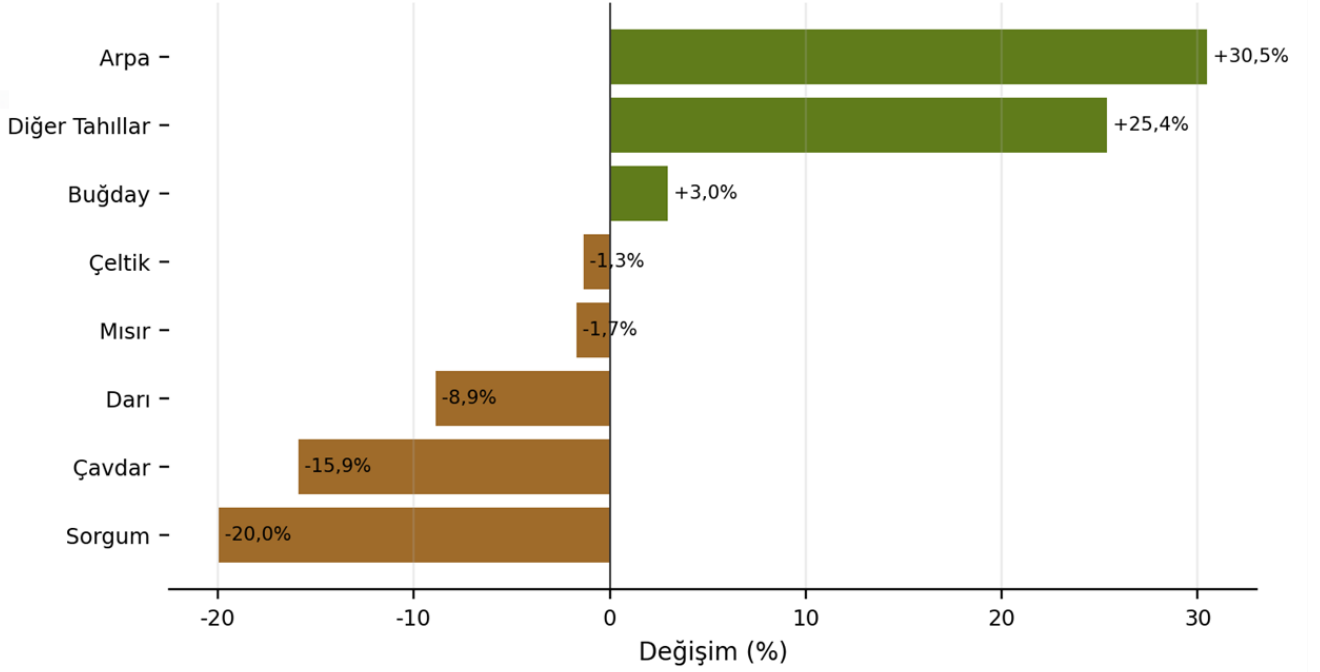
Şekil 22. Türkiye Kişi Başı Hububat Tüketim Bileşimi (2023, kg/kişi)

Kaynak: FAO, 2026.

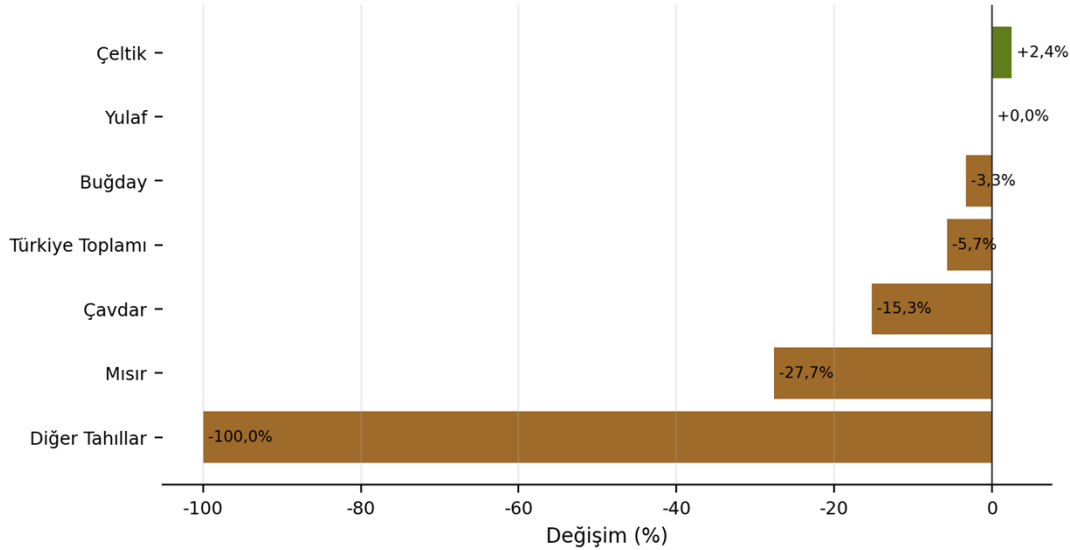
Türkiye’de kişi başı hububat tüketimi büyük ölçüde buğday ve buğday ürünleri ekseninde yoğunlaşmaktadır. Bu yapı, un, ekmekek, makarna, bulgur ve yem sanayii bağlantılarıyla birlikte değerlendirildiğinde buğday arz güvenliğinin stratejik önemini artırmaktadır.

Şekil 23. Dünya Tüketiminde Ürün Bazlı Değişim (2015-2023, %)

Kaynak: FAO, 2026.

Şekil 24. Türkiye Tüketiminde Ürün Bazlı Değişim (2015-2023, %)

Kaynak: FAO, 2026.

2015-2023 döneminde dünya tüketiminde bazı ürünlerde artış, bazı ürünlerde gerileme izlenmektedir. Türkiye’de buğday tüketimi sınırlı düşüş gösterirken, çeltik tüketiminde artış görülmektedir. Bu eğilimler; fiyat, gelir, kentleşme, beslenme alışkanlıkları ve gıda sanayii talebiyle birlikte değerlendirilmelidir.

Tablo 8. Kişi Başı Toplam Hububat Tüketiminde İlk 10 Ülke (2023, kg/kişi, %)

Sıra	Ülke	Tüketim (kg/kişi)	Dünya Ortalamasına Göre
1	Gambiya	369,1	%208,6
2	Butan	286,4	%161,8
3	Myanmar	284,8	%161,0
4	Filipinler	281,5	%159,1
5	Gine-Bissau	280,3	%158,4
6	Komorlar	272,1	%153,8
7	Kamboçya	266,9	%150,8
8	Doğu Timor	265,4	%150,0
9	Bangladeş	262,5	%148,3
10	Sırbistan	261,4	%147,7

Kaynak: FAO, 2026.

Kişi başı tüketim sıralamasında bazı küçük ve orta ölçekli ülkelerin öne çıkması, hububat tüketiminin yalnızca ekonomik büyüklükle değil; beslenme alışkanlıkları, yerel ürün deseni ve gıda erişimiyle de ilişkili olduğunu göstermektedir.

Tablo 9. Ürün Bazında Kişi Başı Tüketimde Öne Çıkan Ülkeler (2023, kg/kişi)

Ürün	Lider Ülke	Tüketim (kg/kişi)	İlk Üç Ülke
Arpa ve Ürünleri	Kuzey Makedonya	33,3	Kuzey Makedonya, İzlanda, Fas
Buğday ve Ürünleri	Sırbistan	240,1	Sırbistan, Azerbaycan, Tunus
Çavdar ve Ürünleri	Polonya	26,8	Polonya, Letonya, Finlandiya
Çeltik ve Ürünleri	Gambiya	310,7	Gambiya, Myanmar, Kamboçya
Darı ve Ürünleri	Nijer	86,6	Nijer, Burkina Faso, Senegal
Diğer Tahıllar	Etiyopya	47,4	Etiyopya, Liberya, Hollanda
Mısır ve Ürünleri	Malavi	128,3	Malavi, Meksika, Zambiya
Sorgum ve Ürünleri	Burkina Faso	51,4	Burkina Faso, Nijer, Kamerun
Yulaf	Belarus	9,9	Belarus, Norveç, Danimarka

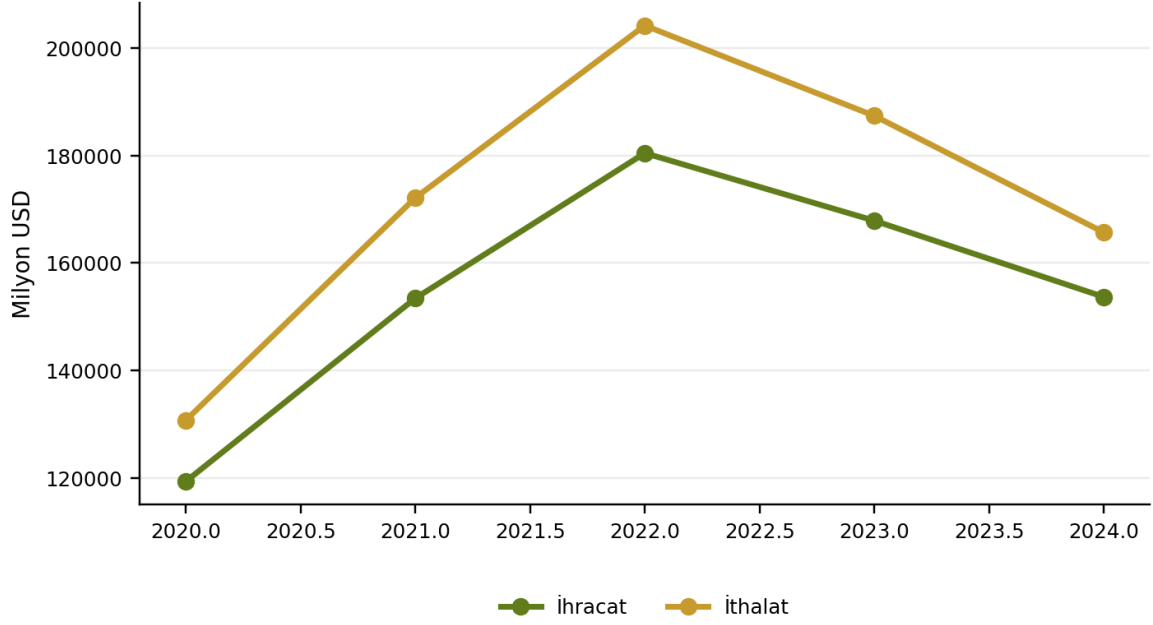
Kaynak: FAO, 2026.

Ürün bazlı tüketim liderleri, dünyada hububat tüketiminin çok farklı coğrafi ve kültürel desenlere sahip olduğunu göstermektedir. Türkiye açısından bu tablo, ihracat pazarlarının yalnızca toplam pazar büyüklüğüne göre değil, ürün alışkanlığı ve kişi başı tüketim düzeyi dikkate alınarak seçilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

6. DÜNYA HUBUBAT DIŞ TİCARETİ

Dünya hububat³ dış ticareti 2020-2022 döneminde değer bazında hızlı yükselmiş, 2023 ve 2024 yıllarında ise görece gerilemiştir. Bu görünüm, küresel fiyat düzeyi, lojistik maliyetler, arz şokları ve ithalatçı ülkelerin stok politikalarıyla yakından ilişkilidir.

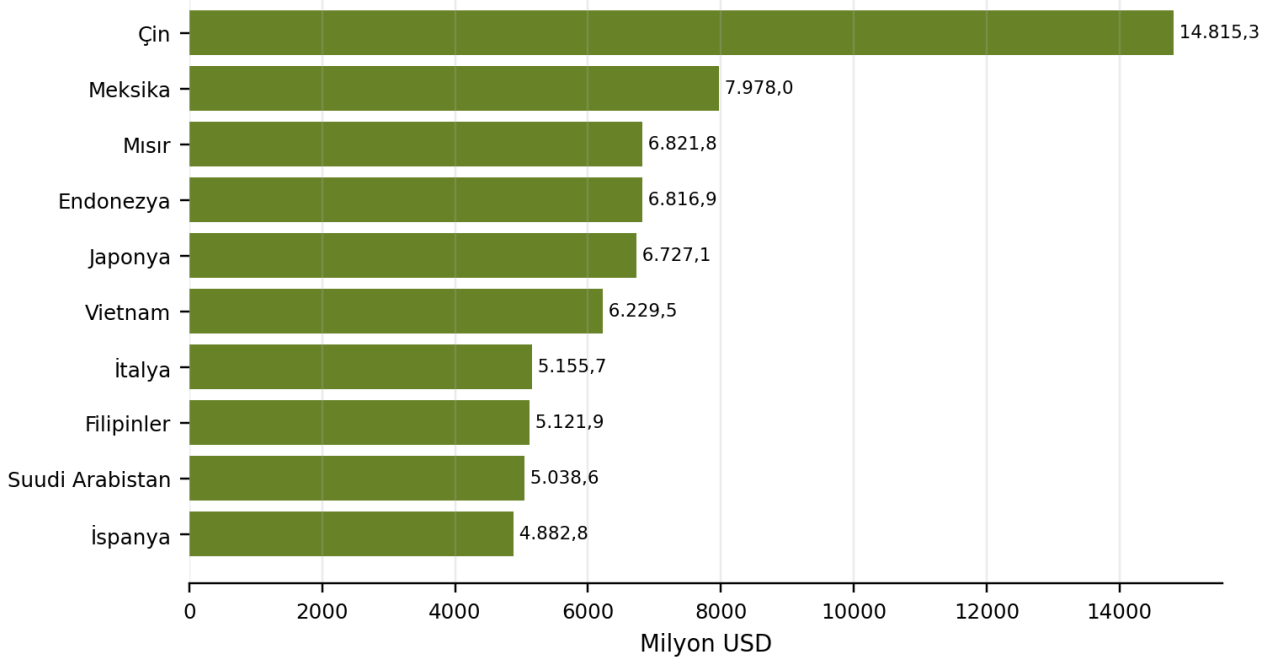
Şekil 25. Dünya Hububat Dış Ticareti (2020-2024, milyon USD)

Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

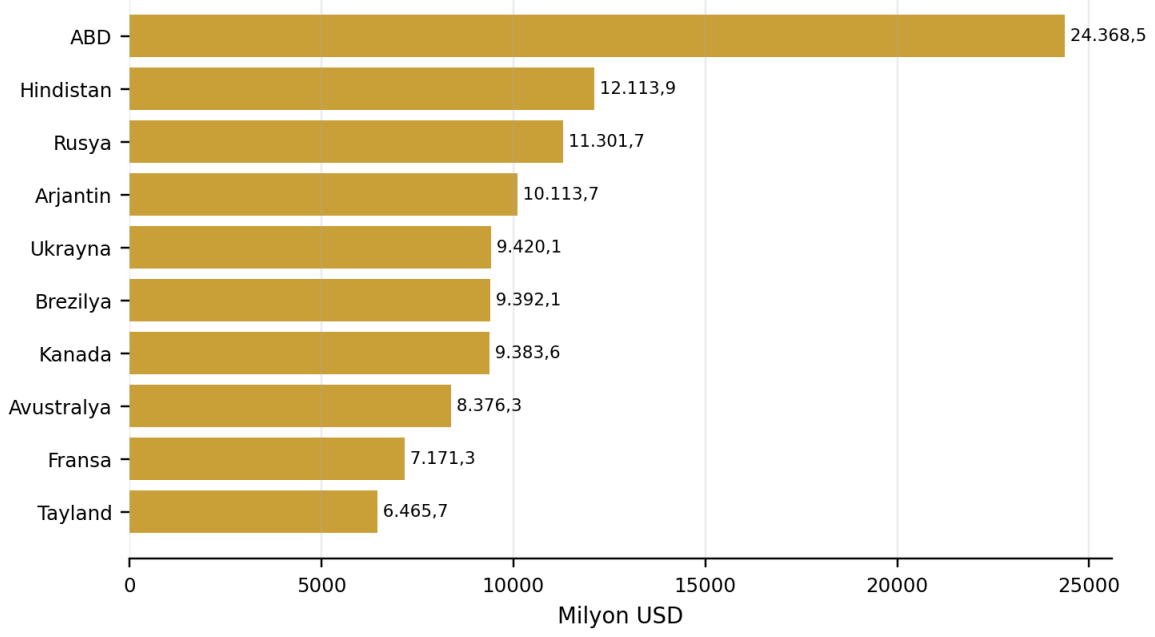
2024 yılında dünya hububat ithalatı 165,7 milyar USD, ihracatı ise 153,7 milyar USD düzeyindedir. 2022 zirvesinden sonra gerileme görülse de 2020'ye kıyasla dış ticaret değeri belirgin biçimde daha yüksektir.

Şekil 26. Dünya Hububat İthalatında İlk 10 Ülke (2024, milyon USD)

³ Fasıl 10 Hububatlar baz alınmıştır.

Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

Şekil 27. Dünya Hububat İhracatında İlk 10 Ülke (2024, milyon USD)

Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

İthalat tarafında Çin, Mısır, Meksika, Japonya ve İspanya gibi ülkeler öne çıkarken, ihracat tarafında ABD, Hindistan, Rusya, Arjantin, Ukrayna ve Brezilya önemli aktörlerdir. Bu dağılım, hububat dış ticaretinde üretim fazlası olan ülkeler ile gıda/yem arzını ithalatla destekleyen ülkeler arasındaki yapısal ilişkiyi göstermektedir.

Tablo 10. Dünya Ürün⁴ Bazında Dış Ticaret Liderleri (2024, milyon USD)

Ürün	İthalat Lideri	İthalat Değeri (milyon USD)	İhracat Lideri	İhracat Değeri (milyon USD)
Arpa	Çin	3.790,2	Avustralya	1.645,3
Buğday ve Mahlut	Mısır	4.442,8	Rusya	9.540,8
Hububat Ürünleri	Çin	3.790,2	Avustralya	1.645,3
Kara buğday, darı, kuş yemi ve diğer hububat	Almanya	193,3	Polonya	144,1
Mısır	Meksika	5.392,1	ABD	14.342,0
Pirinç	Endonezya	2.710,3	Hindistan	11.831,5
Sorgum	Çin	2.592,1	ABD	1.458,8
Yulaf	ABD	345,5	Kanada	459,5
Çavdar	Almanya	122,7	Polonya	157,9

Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

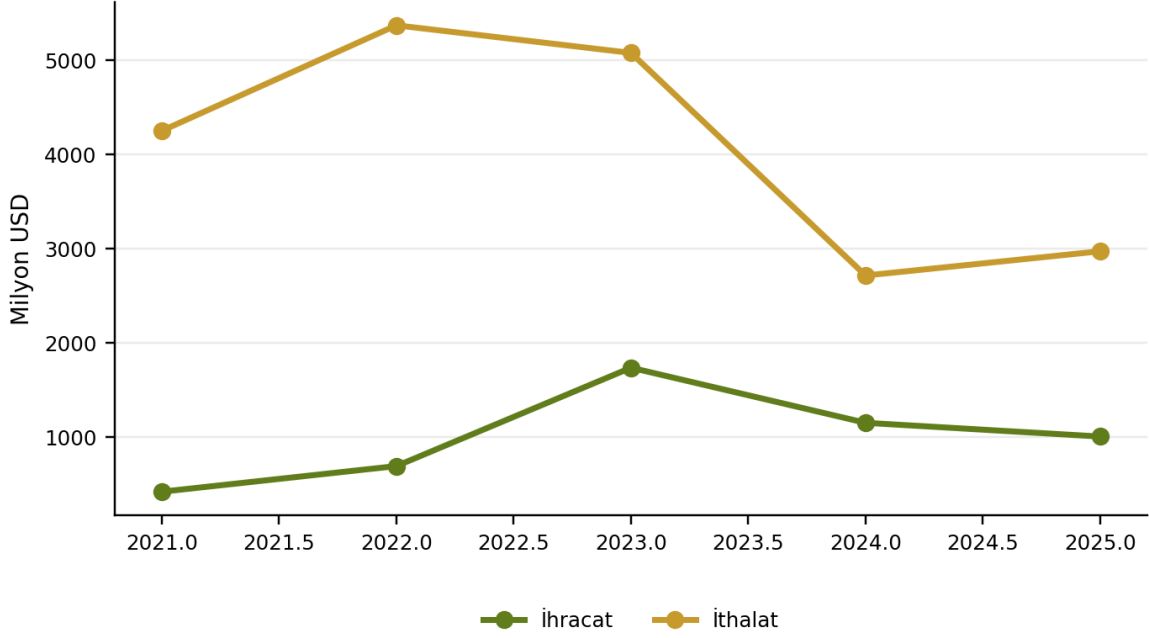
Ürün bazlı dış ticaret liderleri, hububat piyasasında ürünlerin farklı ticaret coğrafyalarına sahip olduğunu göstermektedir. Buğday ve mısır gibi yüksek hacimli ürünlerde büyük üretici ve tüketici ülkeler belirleyici olurken, pirinç ve arpa gibi ürünlerde bölgesel talep ve arz kanalları daha belirgin hale gelmektedir.

⁴ ITC Trademap üzerinden şu veriler alınmıştır: 10.01 Buğday ve Mahlut, 10.02 Çavdar, 10.03 Arpa, 10.04 Yulaf, 10.05 Mısır, 10.06 Pirinç, 10.07 Sorgum ve 10.08 Kara buğday, darı (cin ve kum darı), kuş yemi; diğer hububat.

7. TÜRKİYE HUBUBAT DIŞ TİCARETİ

Türkiye hububat dış ticaretinde ithalat, ihracattan yüksek seyretmektedir. 2025 yılında toplam hububat ithalatı 2,97 milyar USD, ihracatı ise 1,00 milyar USD olarak gerçekleşmiştir. 2021-2025 döneminde ihracat değerinin artması, buna karşılık ithalat değerinin 2022-2023 zirvelerinin altında kalması dikkat çekmektedir.

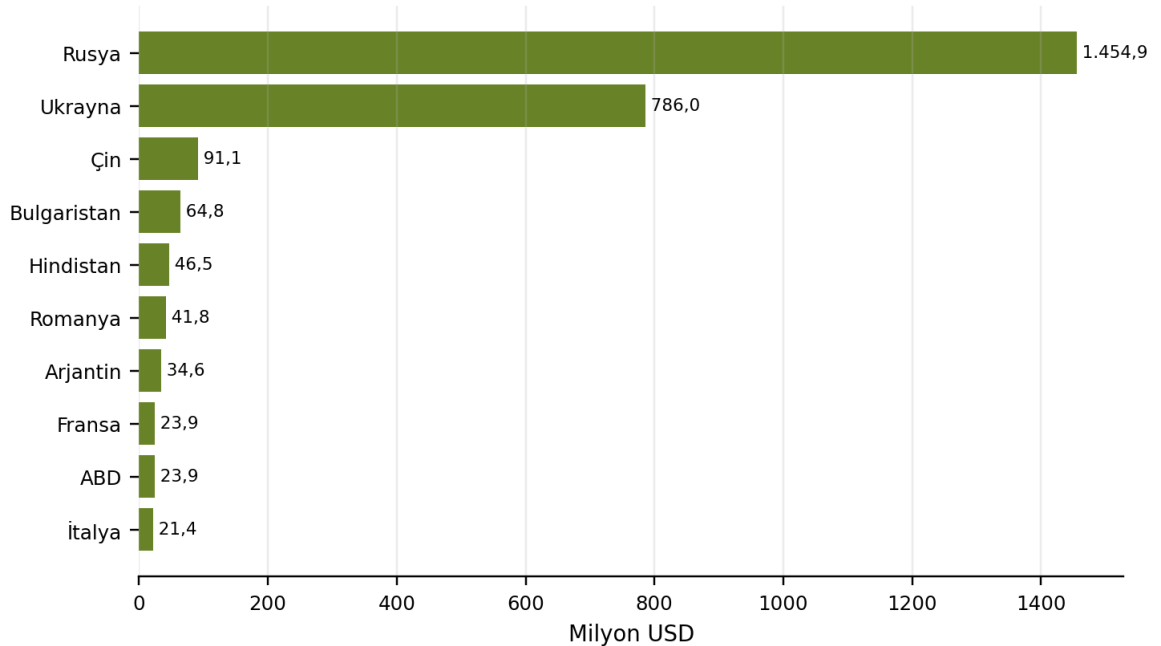
Şekil 28. Türkiye Hububat Dış Ticareti (2021-2025, milyon USD)

Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

Türkiye'nin dış ticaret yapısı, hububat ürünlerinde hem sanayi girdisi hem de arz güvenliği yönünden ithalatın önemli olduğunu; buna karşılık yakın coğrafya pazarlarında bazı ürünlerde ihracat potansiyelinin bulunduğunu göstermektedir.

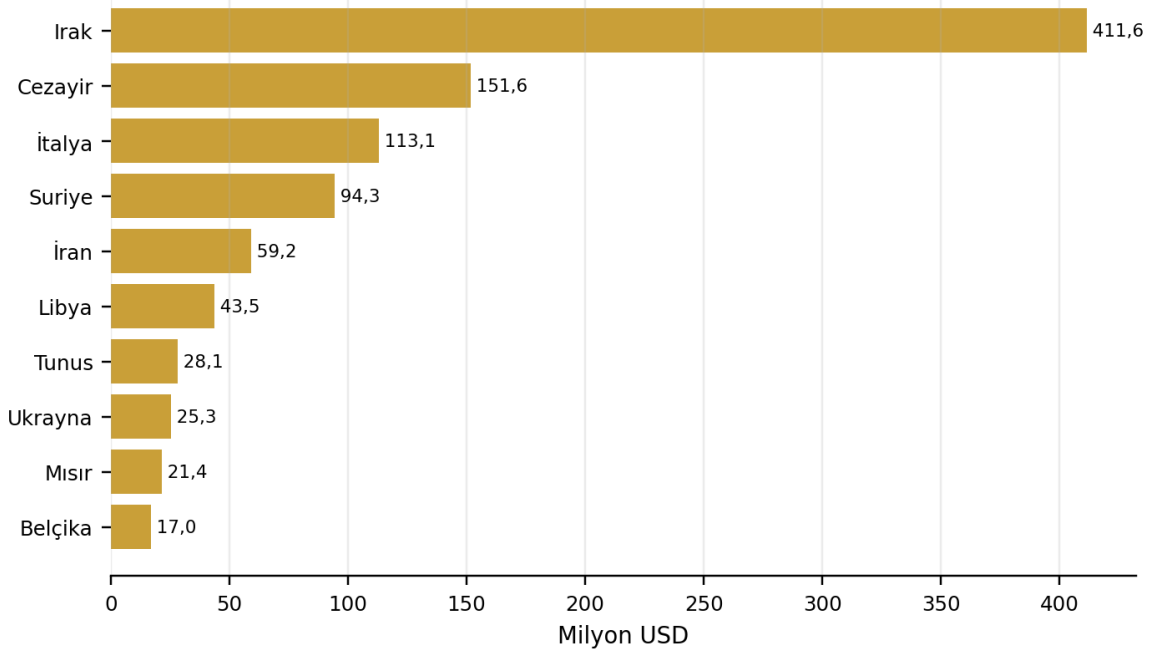
Şekil 29. Türkiye Hububat İthalatında İlk 10 Ülke (2024, milyon USD)

Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

2024 yılında Türkiye hububat ithalatında Rusya ve Ukrayna belirgin kaynak ülkeler olarak öne çıkmaktadır. Bu yoğunlaşma, tedarik güvenliği ve fiyat riski açısından kaynak çeşitlendirmesi ihtiyacını gündeme getirmektedir.

Şekil 30. Türkiye Hububat İhracatında İlk 10 Pazar (2024, milyon USD)

Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

Türkiye hububat ihracatında Irak, Cezayir, İtalya, Suriye, İran ve Libya gibi yakın ve bölgesel pazarlar önemli rol oynamaktadır. Bu yapı, Türkiye'nin lojistik konumu ve işlenmiş gıda sanayiiyle birlikte değerlendirildiğinde Gaziantep gibi ihracat deneyimi güçlü iller açısından fırsatlar sunmaktadır.

Tablo 11. Türkiye Ürün Bazında Dış Ticaret Liderleri (2025, milyon USD)

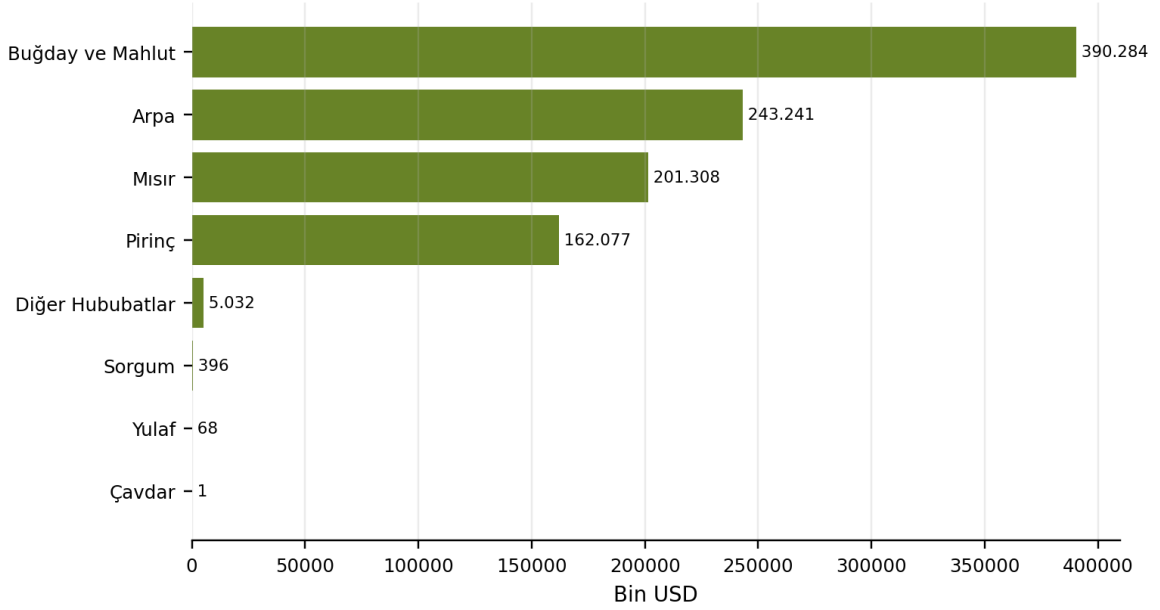
Ürün	İthalat Lideri	İthalat Değeri (milyon USD)	İhracat Lideri	İhracat Değeri (milyon USD)
Arpa	Rusya	82,307	Irak	115,483
Buğday ve Mahlut	Rusya	1.092,084	Irak	240,621
Hububat Ürünleri	Rusya	82,307	Irak	115,483
Kara buğday, darı, kuş yemi ve diğer hububat	Kanada	2,058	Irak	1,582
Mısır	Ukrayna	921,681	Irak	52,602
Pirinç	Hindistan	62,380	Suriye	58,994
Sorgum	Moldova	0,014	Irak	0,237
Yulaf	İsveç	2,462	Libya	0,033
Çavdar	Yok	-	Almanya	0,001

Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

Ürün bazlı lider pazarlar, Türkiye'nin ithalatında ürünlere göre farklı kaynak ülkelere, ihracatında ise yakın coğrafya ağırlıklı pazar yapısına sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle buğday/mahlut, mısır, pirinç ve arpa kalemlerinde dış ticaret yapısının ayrı ayrı izlenmesi gerekmektedir. 2025 verilerinde

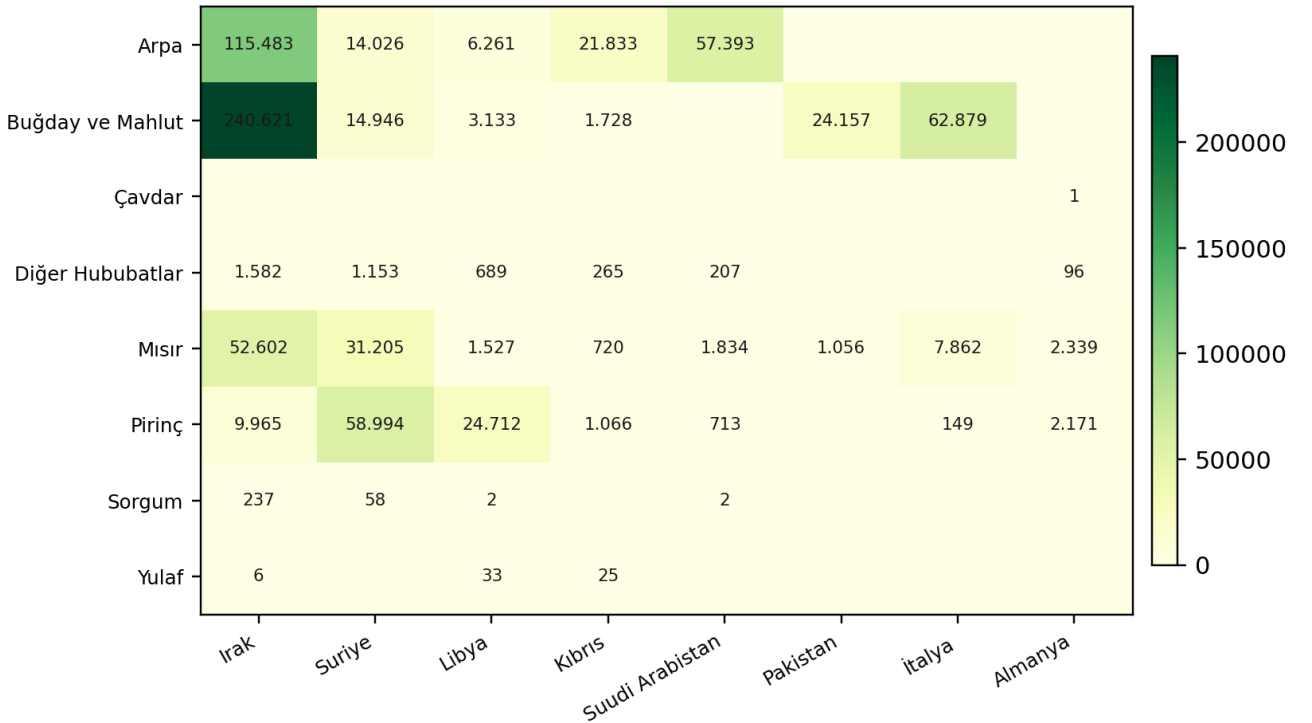
çavdar ithalatında kayıtlı değer bulunmazken, çavdar ihracatı yalnızca 0,001 milyon USD seviyesindedir. Sorgum ithalatı da 0,014 milyon USD ile çok sınırlı düzeydedir.

Şekil 31. Türkiye Ürün Bazında Hububat İhracatı (2025, bin USD)

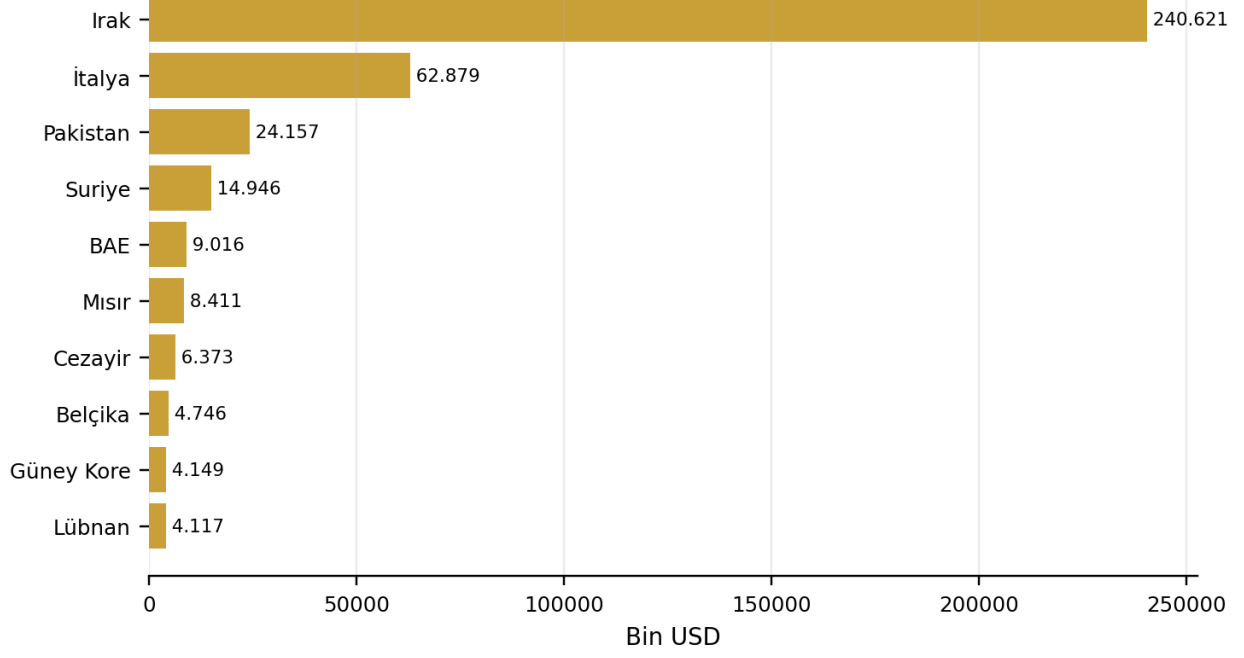
Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

Şekil 32. Türkiye Hububat İhracatında Ürün-Pazar Yoğunlaşması (2025, bin USD)

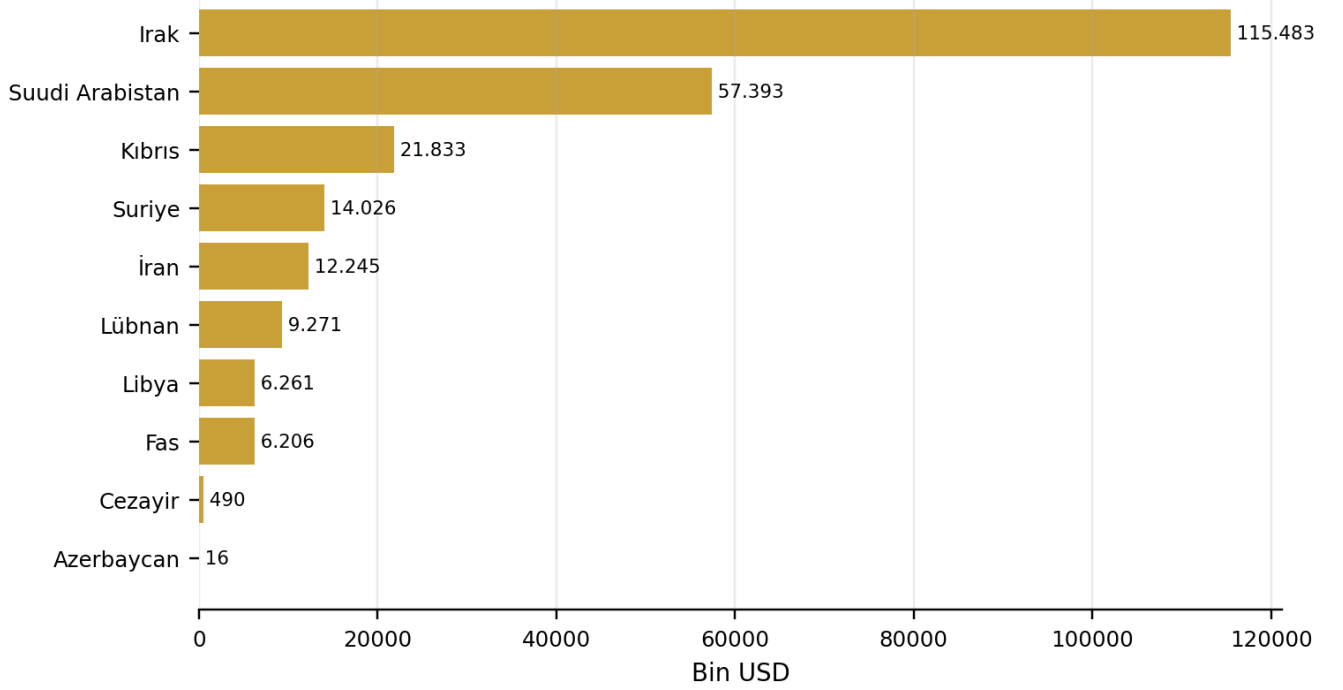

Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

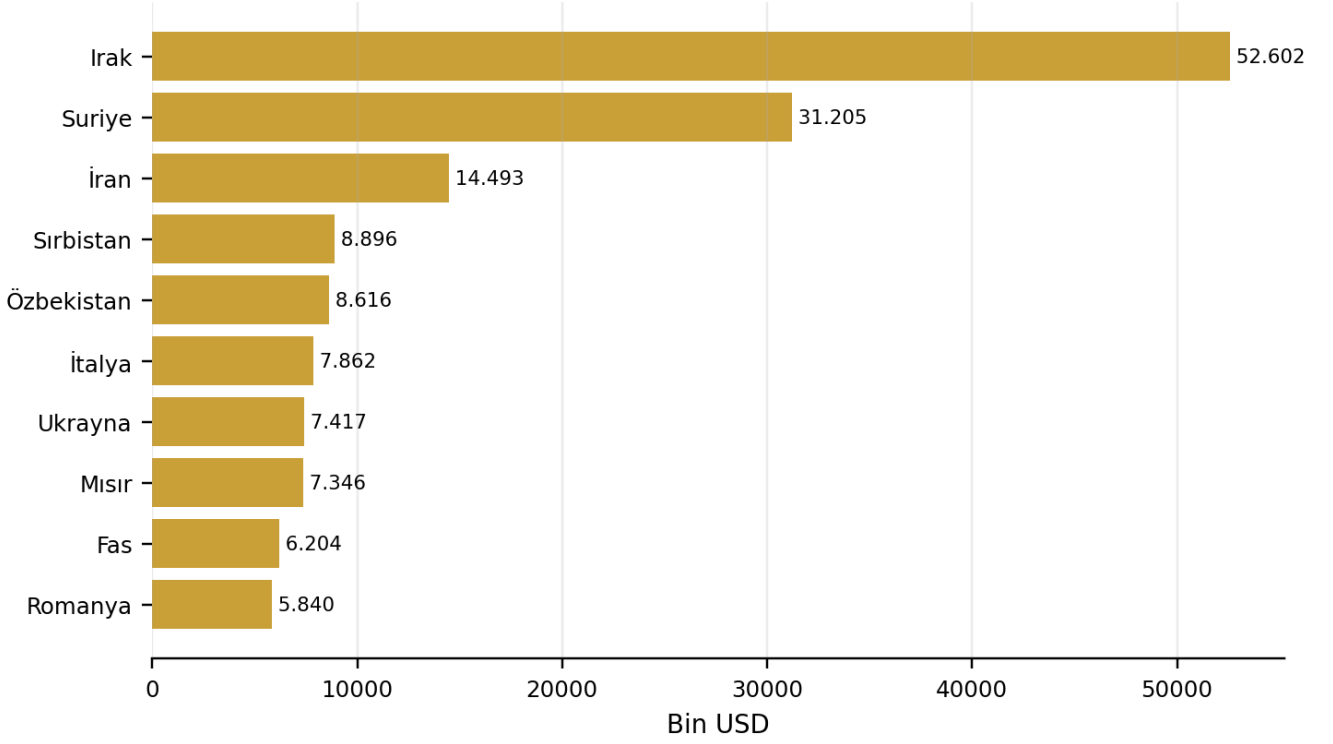
2025 ürün bazlı ihracat görünümü, buğday/mahlut 390.284 bin USD, arpa 243.241 bin USD, mısır 201.308 bin USD ve pirincin 162.077 bin USD ile toplam değer içinde öne çıktığını göstermektedir. Çavdar ihracatı 1 bin USD ile yok denecek kadar sınırlı olup yalnızca Almanya pazarına yönelmiştir. Ürün-pazar yoğunlaşması ise ihracat risk yönetimi açısından önemlidir; bazı ürünlerde tek veya birkaç pazara yüksek bağımlılık görülmektedir.

Şekil 33. Türkiye Buğday ve Mahlut İhracatında İlk 10 Pazar (2025, bin USD)

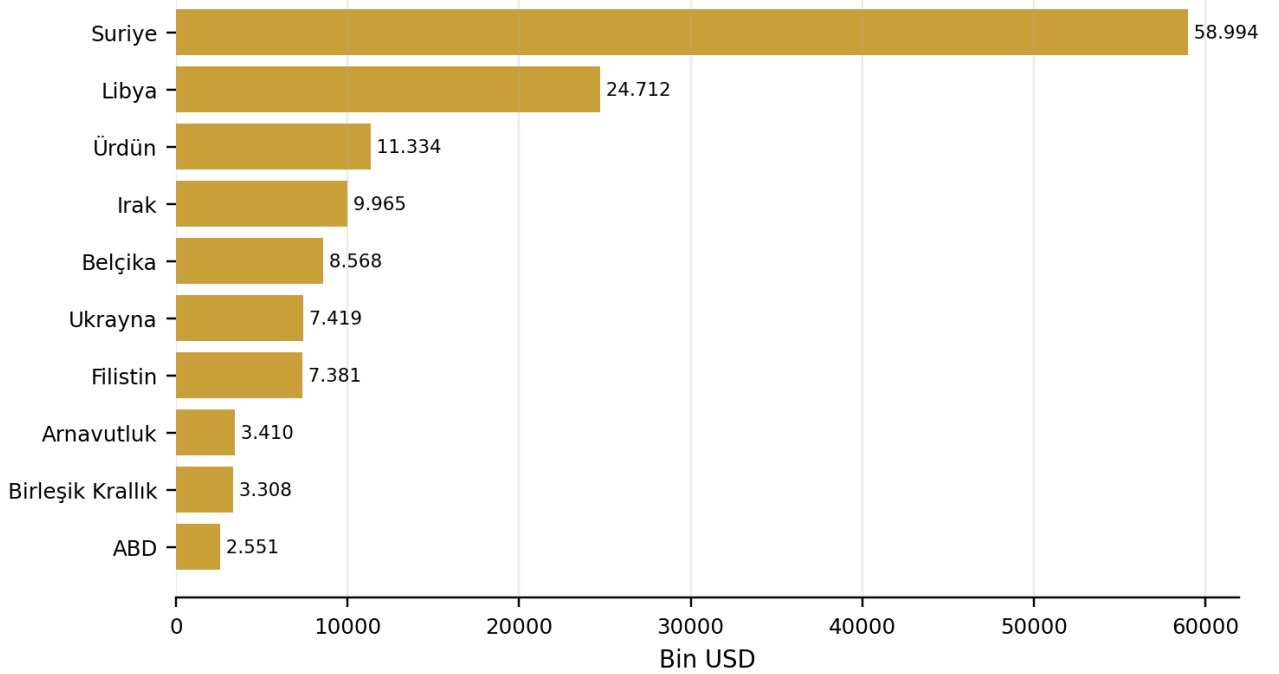
Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

Şekil 34. Türkiye Arpa İhracatında İlk 10 Pazar (2025, bin USD)

Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

Şekil 35. Türkiye Mısır İhracatında İlk 10 Pazar (2025, bin USD)

Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

Şekil 36. Türkiye Pirinç İhracatında İlk 10 Pazar (2025, bin USD)

Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

Başlıca ürünlerde pazar dağılımı incelendiğinde, yakın coğrafya pazarlarının ağırlığı belirgindir. Irak, Suriye, Libya, İtalya, Suudi Arabistan ve bölgesel pazarlar ürünlere göre değişen oranlarda öne çıkmaktadır.

Tablo 12. Türkiye Ürün Bazında İhracat Pazar Yoğunlaşması (2025)

Ürün	İhracat (bin USD)	Pazar Sayısı	Lider Pazar	İlk 3 Payı
Buğday ve Mahlut	390.284	22	Irak	%84,0
Arpa	243.241	11	Irak	%80,0
Mısır	201.308	92	Irak	%48,8
Pirinç	162.077	108	Suriye	%58,6
Diğer Hububatlar	5.032	44	Irak	%68,0
Sorgum	396	6	Irak	%89,4
Yulaf	68	4	Libya	%94,1
Çavdar	1	1	Almanya	%100,0

Kaynak: ITC TradeMap, 2026.

Pazar yoğunlaşması tablosu, ürünlerin yalnızca toplam ihracat değeriyle değil, kaç pazara ulaştığı ve ilk üç pazara bağımlılığıyla birlikte değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu yaklaşım, ihracat stratejisi oluşturulurken pazar çeşitlendirmesi ihtiyacını daha net ortaya koymaktadır.

8. ÜRÜN BAZLI KISA DEĞERLENDİRMELER

Ürün bazlı değerlendirme, hububat sektörünün tek tip bir yapı sergilemediğini göstermektedir. Her ürünün üretim alanı, verim, kullanım amacı, ithalat kaynağı ve ihracat pazarı farklılaşmaktadır. Aşağıdaki kısa değerlendirmeler, üretim ve dış ticaret verilerinin birlikte okunmasına dayanmaktadır.

Tablo 13. Ürün Bazında Üretim ve İhracat Görünümü (1/2, milyon ton, ton, bin USD)

Ürün	Dünya Üretim (milyon ton)	Türkiye Üretim (milyon ton)	Gaziantep Üretim (ton)	2025 Türkiye İhracatı (bin USD)	Lider Pazar
Arpa	142,0	8,10	53.790	243.241	Irak
Buğday	798,5	20,80	279.664	390.284	Irak
Çavdar	11,6	0,26	-	1	Almanya
Çeltik	820,2	1,02	-	162.077	Suriye
Darı	30,9	0,00	-	-	-
Diğer Tahıllar	8,0	-	-	5.032	Irak
Mahlut	1,6	-	-	390.284	Irak
Mısır	1.218,2	8,10	52.441	201.308	Irak
Sorgum	64,3	0,00	-	396	Irak
Tritikale	12,4	0,34	-	-	-
Yulaf	22,4	0,39	-	68	Libya

Kaynak: FAO, TÜİK ve ITC TradeMap, 2026.

Ürün bazında dış ticaret verilerinde darı, kuş yemi, mahlut, tritikale ve bazı küçük hacimli kalemler müstakil ihracat pazarı olarak görünmemekte veya daha geniş ürün grupları altında izlenmektedir. Bu nedenle ilgili ürünlerde tabloda '-' görülen alanlar kayıtlı müstakil ihracat verisinin bulunmadığını, çavdarda ise 2025 ihracatının 1 bin USD ile çok sınırlı olduğunu ifade etmektedir.

Buğday: Türkiye ve Gaziantep açısından temel hububat ürünüdür. Tüketim yapısında buğday ürünlerinin ağırlığı yüksek olduğundan, verim ve tedarik istikrarı gıda arz güvenliği bakımından kritik önem taşımaktadır.

Mısır: Dünya üretiminde en büyük kalemlerden biridir. Türkiye'de uzun dönemli üretim artışıyla ayırışmakta; yem, nişasta ve gıda sanayii bağlantıları nedeniyle stratejik bir girdi niteliği taşımaktadır.

Arpa: Yem sanayii ve hayvancılık bağlantısı nedeniyle hububat portföyünün önemli parçasıdır. Gaziantep'te üretim hacmi buğday ve mısırın gerisinde olsa da kırsal üretim deseninde yerini korumaktadır.

Çeltik/Pirinç: Türkiye'de üretim belirli illerde yoğunlaşırken, tüketim ve dış ticaret açısından ayrı izlenmesi gereken bir üründür. İhracat pazarlarında bölgesel talep öne çıkmaktadır.

Yulaf, Tritikale ve Diğer Ürünler: Mutlak hacimleri sınırlı olmakla birlikte yem, münavebe, ürün çeşitliliği ve niş pazarlar bakımından değerlidir. İklim değişikliğine uyum ve üretim çeşitlendirmesi açısından dikkate alınmalıdır.

9. GAZİANTEP AÇISINDAN STRATEJİK DEĞERLENDİRME

Gaziantep hububat sektörü, ilin gıda sanayii, makarna, bulgur, un, yem, lojistik ve dış ticaret kapasitesiyle birlikte düşünülmelidir. İl üretimi Türkiye toplamı içinde sınırlı bir paya sahip olsa da, Gaziantep'in işleme, pazarlama ve ihracat tecrübesi hububat değer zincirinde stratejik avantaj yaratmaktadır.

İl verileri, hububat üretiminde buğday ve mısır eksenli bir yapı olduğunu göstermektedir. Bu yapı; bir yandan gıda sanayiiyle güçlü bağlantı kurarken, diğer yandan kuraklık, sulama ihtiyacı ve yem-gıda rekabeti gibi risklerin iyi yönetilmesini gerektirir.

İlçe dağılımı, üretimin farklı ilçelerde yoğunlaştığını ortaya koymaktadır. Bu nedenle Gaziantep için etkin bir hububat stratejisi; ilçe bazlı ürün deseni, su verimliliği, verim açığı analizi, depolama, lisanslı depoculuk, kalite standardizasyonu ve dış pazar takibini birlikte içermelidir.

Tablo 15. Gaziantep İçin Stratejik Müdahale Alanları

Alan	Öncelik	Beklenen Katkı
Üretim ve verim	İlçe-ürün bazlı verim açığı analizi yapılması	Aynı alandan daha yüksek ve istikrarlı üretim
Su ve iklim riski	Kuraklık, sulama ve ürün deseni planlamasının birlikte ele alınması	İklim dalgalanmalarına karşı dayanıklılık
Kalite ve depolama	Rutubet, protein, dane kalitesi, depolama ve kalite takibinin güçlendirilmesi	Sanayiye uygun hammadde ve fiyat istikrarı
Pazar erişimi	Hububat ve işlenmiş ürünlerde hedef pazar analizlerinin düzenli yapılması	İhracat pazarlarında çeşitlenme
Veri izleme	Üretim, alan, verim, fiyat ve dış ticaret göstergelerinin birlikte izlenmesi	Daha hızlı karar alma ve sektör yönlendirme

Kaynak: GTB değerlendirmesi.

10. SONUÇ VE ÖNERİLER

Hububat sektörü, dünya ve Türkiye ölçeğinde gıda arz güvenliğinin temel unsurlarından biridir. 2015-2024 döneminde küresel üretim artarken, üretim artışının önemli kısmı verimlilikle desteklenmiştir. Bu durum, verim odaklı politika ve teknolojilerin önemini artırmaktadır.

Türkiye’de hububat üretimi dalgalı bir seyir izlemektedir. 2021’deki düşüş ve 2022-2023 toparlanması, iklim koşullarının üretim üzerindeki etkisini açık biçimde göstermektedir. 2024 yılında üretim 39,0 milyon ton seviyesinde gerçekleşmiş; buğday, mısır ve arpa ana ürünler olarak öne çıkmıştır.

Gaziantep’te 2024 üretimi 385,9 bin ton düzeyindedir. İl üretiminde buğday ve mısır ağırlıklı yapı, gıda sanayiiyle güçlü bir bağlantı sunarken; su yönetimi, verimlilik ve ürün kalitesi başlıklarının stratejik öncelik olarak ele alınmasını gerektirmektedir.

Dış ticaret göstergeleri, Türkiye’nin hububat ürünlerinde ithalata duyarlı bir yapıya sahip olduğunu, ancak bölgesel pazarlar ve ürün bazlı ihracat kanallarında önemli fırsatlar bulunduğunu göstermektedir. Gaziantep’in ihracat ve gıda sanayii deneyimi bu fırsatların değerlendirilmesi açısından önemli bir avantajdır.

- Gaziantep’te hububat üretimi ilçe ve ürün bazında düzenli izlenmeli; üretim, alan, verim, fiyat ve dış ticaret göstergeleri bütünsel bir sektör izleme seti olarak takip edilmelidir.
- Buğday, mısır ve arpa için verim açığı analizi yapılmalı; sulama, tohum, gübreleme, münavebe ve mekanizasyon başlıklarında hedefli teknik destek çalışmaları planlanmalıdır.
- Kuraklık ve iklim riski dikkate alınarak su verimliliği yüksek üretim modelleri, dayanıklı çeşitler ve ürün deseni planlaması desteklenmelidir.
- Hububat değer zincirinde kalite standardizasyonu, depolama, lisanslı depoculuk, ürün analiz kapasitesi ve sanayiye uygun hammadde tedariki güçlendirilmelidir.
- Türkiye’nin hububat ithalatında kaynak ülke yoğunlaşması yakından izlenmeli; fiyat ve tedarik risklerini azaltacak alternatif pazar ve ürün stratejileri geliştirilmelidir.
- Gaziantep’in gıda sanayii ve dış ticaret birikimi, hububat ve hububat işlenmiş ürünlerinde hedef pazar analizleri, alıcı listeleri, fuar/eşleştirme ve markalaşma çalışmalarıyla desteklenmelidir.

KAYNAKLAR

1. FAO (Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü), FAOSTAT veri tabanı, 2026.
2. TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu), Bitkisel Üretim İstatistikleri, 2026.
3. ITC TradeMap (Uluslararası Ticaret Merkezi), Fasıl 10 Hububatlar dış ticaret verileri, 2026.
4. Gaziantep Ticaret Borsası, kurumsal değerlendirme ve sektör izleme çalışmaları.